

SKA-RAPPORT

SOCIAL KONSEKVENSANALYS

PLANPROGRAM FÖR SYDÖSTRA STADSDELARNA

RAPPORT/BESLUTSUNDERLAG
SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN
Plankontoret
JUNI 2025

Trollhättans Stad

INNEHÅLL

INLEDNING

INLEDNING OCH SYFTE
METOD

3

3

4

STEG 1: NULÄGE OCH FRAMTIDSBILD

1. FÖRTÄTNING OCH UTVECKLING AV BEFINTLIG BEBYGGELSE
2. KOMPLETTERING AV BEFINTLIG BEBYGGELSE MED FOKUS PÅ BLANDSTADEN
3. GOD GESTALTNING OCH VARIATION
4. KOPPLA SAMMAN STADEN
5. TRYGGA, TRIVSAMMA OCH FRAMKOMLIGA GATOR
6. UTVECKLA GRÖNA MILJÖER

8

8

9

12

13

15

16

STEG 1: SAMMANFATTNING

19

STEG 1: FORTSATT ARBETE

MEDSKICK FÖR FORTSATT PROCESS SYDÖSTRA STADSDELARNA
MEDSKICK FÖR FORTSATT HANTERING I ANDRA FORUM

20

20

20

STEG 2: KONSEKVENSBESKRIVNING

1. BARNS PERSPEKTIV
2. MEDSKAPANDE OCH DIALOG
3. IDENTITET OCH KARAKTÄR
4. PLATSER OCH MÅLPUNKTER
5. KOPPLINGAR OCH MOBILITET
6. BOSTÄDER
7. VERKSAMHETER OCH AKTIVITETER
8. LIKVÄRDIG SKOLA

21

21

22

24

25

26

27

28

30

STEG 2: SAMMANFATTNING

31

STEG 2: REKOMMENDATIONER

MEDSKICK TILL PLANPROGRAM FÖR SYDÖSTRA STADSDELARNA
MEDSKICK FÖR FORTSATT HANTERING I ANDRA FORUM

32

32

34

INLEDNING

Inledning och syfte

För ett långsiktigt hållbart Trollhättan krävs en helhetssyn på ekologiska, sociala och ekonomiska faktorer. Att skapa ett Trollhättan som är tillgängligt, tryggt och öppet, med en grönblå struktur som samspelar med en förtätning och förnyelse av befintliga områden ses viktiga delar för att skapa förutsättningar för detta. Detta ska bland annat ske genom att utveckla de storskaliga bostadsområden som finns i sydöstra delarna av Trollhättans tätort. Enligt vår nuvarande översiktsplan eftersträvas en mer blandad bostadssammansättning, fler arbetsplatser och kvalitativa livsmiljöer och mötesplatser i tätortens storskaliga områden. Idag saknas dock en aktuell, långsiktig och hållbar strategi för hur de sydöstra stadsdelarna Kronogården och Lextorp ska utvecklas för att nå Stadens mål. För att tydliggöra detta har arbetet med en fördjupad översiktsplan (FÖP) för sydöstra stadsdelarna inletts.

Efter årsskiftet 2022/2023 hade förutsättningarna för projektet ändrats. Dels avvecklades tjänsten för stadsdelsutvecklare för Kronogården, dels efterfrågades snabbare processer. Därför ändrades formen för projektet från FÖP till planprogram hösten 2023. Samtidigt utökades

området med att även omfatta Sylte centrum, då man såg stora samverkansfördelar och viktiga sammanhang med Kronogården och Lextorp.

Planprogrammet för sydöstra stadsdelarna är en del i arbetet med att uppfylla Trollhättans vision: *"I Trollhättan arbetar vi för att uppnå visionen om en stolt och innovativ stad med plats för framtiden. För översiktsplanens del innebär det att våga bevara våra kulturmiljöer som påminner om vårt arv kring älven och dess vattenkraft, att vara nyskapande och modiga samt skapa platser som främjar integration, har plats för alla generationer och fungerar som mötesplats för nya idéer."*

För att uppnå visionen vill Trollhättans Stad med hjälp av fysisk planering jämna ut skillnader i livsvillkor och hälsa genom att minska och motverka segregation och segmentering. Trollhättan Stad vill stärka stadsdelarnas attraktionskraft för en växande och hållbar stad. Beslut rörande fysiska och rumsliga investeringar ska dels bidra till att minska segregation, öka sammanhållning och gynna en positiv hälsoutveckling, dels bidra till minskad miljöpåverkan och dels skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Planprogrammet för sydöstra

stadsdelarna syftar till att underlätta sådana beslut genom att visa på stadens intentioner för hur stadsdelarna ska utvecklas fysiskt – på ett sätt som möter Trollhättans vision samt ekologiska och sociala hållbarhetsmål.

I Strategi för social hållbarhet 2016–2020 lyfts att den fysiska planeringen kan bidra till att skapa attraktiva boendemiljöer, mötesplatser och rekreationsområden och därmed bidra till grundläggande förutsättningar för hälsa och social hållbarhet. Trollhättans Stad har därmed utarbetat ett verktyg för sociala konsekvensanalyser som används i processer för fysisk planering. Genom att använda verktyget i flera moment lyfts social hållbarhet tidigt och systematiskt i processen, vilket möjliggör beslutsfattande med större medvetenhet.

Metod

En social konsekvensanalys (SKA) har genomförts stegvis inom ramen för projektet. Steg 1 innebar en beskrivning av nuläge och önskvärd framtidsbild. Steg 2 innebar en konsekvensbeskrivning av planprogramsförslaget. Nedan redovisas metodiken och genomförandet av dessa steg.

Steg 1: Nuläge och framtidsbild

Syftet med steg 1 var att beskriva nuläge och önskvärd framtidsbild för Kronogården och Lextorp.

Steg 1 inleddes med planering, genomförande och sammanfattning av en workshop enligt Trollhättans Stads metod för stor social konsekvensanalys. Workshopen genomfördes förmiddagen den 2 november 2022 på Kronan fritidsgård. Till workshopen var tjänstepersoner från olika förvaltningar och bolag inom Trollhättans Stad, samt representanter från Polisen, Högskolan Väst och fastighetsägaren Balder (SKA-gruppen) inbjudna. Totalt deltog 27 personer.

Workshopen inleddes med en presentation där hållbarhetsstrateg, planarkitekt/projektledare och praktikant på plankontoret beskrev syftet med workshopen, bakgrunden till projektet FÖP Sydöstra stadsdelarna och pågående arbete med

förstudie för tillkommande arbetsplatser och detaljplan för Skördetröskan 6 med flera, samt förutsättningar för området avseende statistik och GIS-analyser från 2022. Efter detta delades deltagarna in i tre grupper. Respektive grupp hade en samtalsledare som tog anteckningar och såg till att samtalet i gruppen höll sig inom ramen för diskussionsfrågorna.

Diskussionsfrågorna (se sida 6) utgick från sex utvalda stadsbyggnadsprinciper och hade på förhand definierats av samtalsledarna. Till workshopen fanns även kartor och ortofoton över stadsdelarna Kronogården och Lextorp samt dess omgivning, som deltagarna kunde skriva och rita på samt använda klistermärken för att markera specifika platser som samtalades om.

Efter workshopen skrev respektive samtalsledare rent sina anteckningar. Minnesanteckningarna sammanställdes i ett dokument och markeringarna på kartorna sammanställdes i en gemensam karta. Minnesanteckningarna och kartan skickades till SKA-gruppen. Under två veckor fanns det möjlighet att återkoppla om något missuppfattats samt komplettera om något missats. Inga synpunkter kom in under denna period.

Därefter gick samtalsledarna igenom minnesanteckningarna tillsammans och grupperade dem under varje stadsbyggnadsprincip samt om det gällde nuläge eller framtidsbild. Utifrån detta sammanfattades anteckningarna till de texter som hittas i kapitlet *Steg 1: Nuläge och framtidsbild*. I december 2022 skickades rapporten ut i sin helhet till deltagarna i workshopen, för att möjliggöra återkoppling och komplettering om något missats i översättningen mellan minnesanteckningar och rapporttext.

Denna del av steg 1 genomfördes innan besluten att ändra formen för projektet från FÖP till planprogram samt att inkludera Sylte centrum i programområdet. För att involvera Sylte centrum i beskrivningen har hållbarhetsstrateg och planarkitekt/projektledare kompletterat kapitlet *Steg 1: Nuläge och framtidsbild*. Kompletteringen utgår från kunskap om Sylte centrum som

samlats in genom det analys- och dialogarbete som genomförts inom ramen för projektet, samt statistik från 2022. För att se till att beskrivningen av Sylte centrum och att informationen i kapitlet *Steg 1: Nuläge och framtidsbild* fortfarande stämmer skickades den kompletterade rapporten till SKA-gruppen, tillsammans med uppgiften att besvara följande frågor:

- Stämmer nulägesbeskrivningen för Sylte centrum? Är det något perspektiv som saknas?
- Stämmer nulägesbeskrivningen i övrigt? Är det nya förutsättningar sedan november 2022? Ska något tas bort? Ska något läggas till?
- Hur kan samrådsinsatser för planprogrammet genomföras för att nå målgrupperna barn, unga, tjejer, unga vuxna (18-25 år) och äldre? Finns det etablerade forum som vi kan använda som fokusgrupper?
- Finns det andra inspel kring samrådsinsatserna, i syfte för att främja att boende känner ägandeskap över processen och möjlighet att påverka?

Under tre veckor fanns det möjlighet för SKA-gruppen att återkoppla. Rapporten har därefter uppdaterats. Under denna period jobbades även resultatet från stadens Trygghetsundersökning, som gjordes i mars 2024 och där det går att identifiera platser som av de boende i Kronogården, Lextorp och Sylte har definierats som otrygga, in i rapporten. Därefter skickades rapporten ut till SKA-gruppen på nytt, med möjligheten att reagera om något missuppfattats.

Steg 2: Konsekvensbeskrivning

Syftet med steg 2 var att konsekvensbeskriva det utkast på planprogramsförslag som tagits fram, daterat 2025-03-15.

Steg 2 inleddes med planering, genomförande och sammanfattning av en workshop. Workshopen genomfördes förmiddagen den 18 mars 2025 på Lexington fritidsgård. Till workshopen var SKA-gruppen inbjudna. Totalt deltog 24 personer.

Workshopen inleddes med en presentation där hållbarhetsstrateg och planarkitekt/projektledare beskrev syftet och process med SKA, bakgrunden till och processen för planprogrammet och planprogramsförslaget i korthet, sammanfattning och medskick från SKA steg 1 och syfte, upplägg och frågor för workshopen. Efter detta delades

deltagarna in i fyra grupper. Respektive grupp hade en samtalsledare som tog anteckningar, hade tillgång till planprogramsförslaget och såg till att samtalet i gruppen höll sig inom ramen för diskussionsfrågorna.

Diskussionsfrågorna (se sida 7) utgick från sammanfattningen och det fortsatta arbete som identifierats av steg 1 (se sidorna 19-20) och hade på förhand definierats av samtalsledarna. Till workshopen fanns även programförslaget utskivet och på ortofoto, som deltagarna kunde skriva och rita på samt använda klistermärken för att markera specifika platser som samtalades om.

Efter workshopen skrev respektive samtalsledare rent sina anteckningar. Minnesanteckningarna sammanfattades till de texter som hittas i kapitlet *Steg 2: Konsekvensbeskrivning*, *Steg 2: Sammanfattning* och *Steg 2: Rekommendationer*. I maj 2025 skickades rapporten ut i sin helhet till deltagarna i workshopen, för att under två veckor möjliggöra återkoppling och komplettering om något missats i översättningen mellan minnesanteckningar och rapporttext. De synpunkter som kom in under denna period har arbetats in i den slutliga rapporten.

DISKUSSIONSFRÅGOR SOCIAL KONSEKVENSANALYS STEG 1 - SYDÖSTRA STADSDELARNA

1. Förtätning och utveckling av befintlig bebyggelse

- Vilken typ av bostäder behövs, och var, för en mer blandad bebyggelse inom delområdena? Hur ser bostadsbehoven ut nu och framöver? *Barnperspektiv*
- Behov i befintligt bostadsutbud – upprustning, renovering m.m.? *Barnperspektiv*

2. Komplettering av befintlig bebyggelse med fokus på blandstaden

- Arbetsplatser/arbetsstillfällen (Placering? Lokalbehov?)
- Samhällsservice – vad behöver kompletteras? Vad har stora sociala värden idag? Behöver det förstärkas? *Barnperspektiv*
- Behov av andra funktioner eller målpunkter? *Barnperspektiv*
- Hur kan vi få in samhällsservice i tillfälliga lokaler för att tillgodose behov av vissa verksamheter?

3. God gestaltning och variation

- Vilken identitet/karaktärisering av området är viktigt att bevara?
- Vilka goda exempel finns idag på god gestaltning?
- Hur kan vi arbeta med medskapandeprocesser för känsla av ägandeskap? *Barnperspektiv*
- Hur kan gestaltningen öka attraktiviteten?

4. Koppla samman staden

- Vilka kopplingar används i hög utsträckning idag? *Barnperspektiv*
- Vilka kopplingar behöver förstärkas/utveckla/öka användbarheten? Hur? *Barnperspektiv*
- Behov av nya kopplingar? Inom och mellan närliggande stadsdelar, samt till resten av staden?

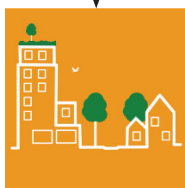
5. Trygga, trivsamma och framkomliga gator

- Aktiva stråk som hälsofrämjande och pedagogiska inslag i vardagen? *Barnperspektiv*
- Trygghet i den offentliga miljön
- Vad behövs för trygga och trivsamma offentliga miljöer som kan kompensera för förutsättningar kring t.ex. trångboddhet och låg ekonomisk standard? *Barnperspektiv*

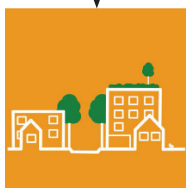
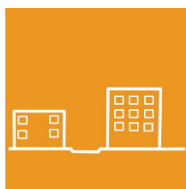
6. Utveckla gröna miljöer

- Var finns platser av värde för möten, uteaktiviteter, rekreation eller stråk? Peka ut vart, beskriv värde och för vem de är värdefulla (barn/unga, vuxna, kvinnor, män, olika ålder och funktion)
- Var finns det brister eller potential ur socialt perspektiv?
- Hur kan gröna miljöer kompensera för till exempel trångboddhet och låg ekonomisk standard? *Barnperspektiv*

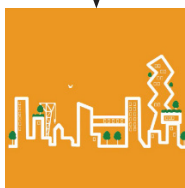
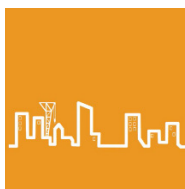
STADSBYGGNADSPRINCIPER

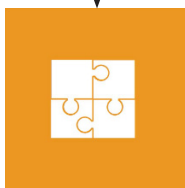
1. Förtätning och utveckling av befintlig bebyggelse

2. Komplettering av befintlig bebyggelse med fokus på blandstaden

3. God gestaltning och variation

4. Koppla samman staden

5. Trygga, trivsamma och framkomliga gator

6. Utveckla gröna miljöer

DISKUSSIONSFRÅGOR SOCIAL KONSEKVENSPANALYS STEG 2 - SYDÖSTRA STADSDELARNA

1. Barns perspektiv

- Hur har barns delaktighet och barnperspektiv inkluderats i processen? Hur kan det göras under samrådet? Hur kan det göras vid ett genomförande?

2. Medskapande och dialog

- Hur har boendes kunskap tagits tillvara och använts i processen? Hur kan det göras under samrådet? Hur kan det göras vid ett genomförande?
- Hur kan vi involvera boende i olika konst- och kulturprojekt? Hur hittar vi dom i stadsdelarna med ett konstnärligt intresse?

3. Identitet och karaktär

- Hur har befintliga värden i form av grönska, gemenskap, värme och aktiviteter tagits tillvara? Hur kan planförslaget förbättras?
- Hur har det som är unikt med stadsdelarna lyfts fram? Hur kan planförslaget förbättras?
- Hur har stadsdelarna som en del av Trollhättan lyfts fram? Hur kan planförslaget förbättras?

4. Platser och målpunkter

- Hur har utvecklingspotentialen hos Kronan, Kronogårds torg, Granngården och Sylte centrum tagits tillvara? Hur kan planförslaget förbättras?
- Hur kan Kronogårds torg utvecklas ytterligare, med hänsyn till hänsyn till barntätheten och olika funktioner som efterfrågats i stadsdelen? Hur kan medborgarservice/annan service utökas?
- Hur överensstämmer planförslaget på hur gamla skolområdet i Kronogården ska aktiveras med de behov som finns? Hur kan planförslaget förbättras?
- Hur överensstämmer planförslaget med behovet av (spontan)idrottsplatser? Hur kan planförslaget förbättras?

5. Kopplingar och mobilitet

- Hur har kopplingarnas kvalitet, upplevelsevärden och orienterbarhet hanterats? Hur kan planförslaget förbättras?
- Hur har kopplingarna till Sylte centrum hanterats? Hur kan planförslaget förbättras?

6. Bostäder

- Hur överensstämmer planförslaget med utmaningarna som finns gällande trångboddhet, låg socioekonomisk blandning och lågt kvarboende? Hur kan planförslaget förbättras?
- Hur funkar långsiktig omvandling bostadsrätter och hyresrätter, vilket bland annat testats i Örebro, i de fall som försörjningsstöd betalas ut? Hur kan nya boendeformer liknande dessa realiseras?

7. Verksamheter och aktiviteter

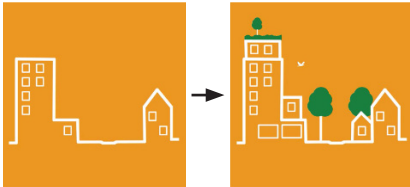
- Hur överensstämmer planförslaget med behovet av offentliga verksamheter, fler företag som ger arbetstillfällen respektive kulturaktiviteter? Hur kan planförslaget förbättras?
- Var är en lämplig placering av öppen förskola?
- Var är en lämplig placering av en eventuell förskola? Finns behov av ny, eller är det tillräckligt hanterat i strukturskissen?
- Kan det genomföras en undersökning inom organisationen om vilka som skulle vara intresserade av flexibla arbetsplatser där man kan arbeta i Kronogården/Lextorp/Sylte vissa dagar i veckan? Kan detta göras som en tillfällig pilot?

8. Likvärdig skola

- Hur kan vi ge ungdomar möjligheter att umgås efter skoltid, både i Kronogården men också i andra stadsdelar där de går i skolan? Ordinarie skolskjuts genomförs endast vid begränsade tider och tillfällen och är därmed ett hinder för socialt umgänge utanför skolan för de elever som inte har råd med eget busskort som gäller efter skoltid
- Hur kan vi få fler föräldrar från olika stadsdelar att mötas? Hur mycket träffas man (föräldramöten med mera)? Kronan ska ha familjekväll, kan andra skolor också ha liknande för att också ha mer fokus på att vuxna kan knyta kontakter?

STEG 1: NULÄGE OCH FRAMTIDSBILD

1. Förtätning och utveckling av befintlig bebyggelse

Nuläge

Jämfört med snittet i Trollhättan (47% äganderätt, 34% hyresrätt och 18% bostadsrätt) är det vanligare att hyra sin bostad än att äga den i stadsdelarna, men det finns lokala skillnader inom stadsdelarnas delområden. Inom Lantmannavägen östra (punkthusen) är 100% av bostadsbeståndet hyresrätter. I Östra Kronogården domineras bostadsbeståndet (80%) av bostadsrätter. I Södra Lextorp är 55% av bostäderna äganderätter.

Inom området Lantmannavägen östra får 11% av de boende i hyresrätter stöd i form av försörjningsstöd, vilket är en stor andel jämfört med 2% som snittet för Trollhättan ligger på. I övrigt ligger andelen som för försörjningsstöd i stadsdelarna nära detta snitt.

Idag råder hög barntäthet i hela stadsdelarna, framför allt kring Kronogårds torg/Frälsegården där 21% av befolkningen är 10-19 år vilket gör det till ett av de mest barntäta områdena i Sverige. Prognosen är att antal barn i stadsdelarna kommer öka. Det är redan idag hård belastning när det kommer till samhällsservice och andra kommunala anläggningar så som lekplatser. Inom delområdet Lantmannavägen östra är andel hemmaboende barn 0-17 år i familjer med låg inkomststandard betydligt högre än snittet för Trollhättan, 50% jämfört med 12%, vilket ger ett större behov av exempelvis skola, fritidsaktiviteter och kvalitativ utemiljö jämfört med andra områden (läs mer under rubrikerna 2. *Komplettering av befintlig bebyggelse med fokus på blandstaden* och 6. *Utveckla gröna miljöer*).

Inom stadsdelarna finns en hög grad av trångboddhet. Det finns behov av större lägenheter. Många unga som bor i stadsdelarna

idag letar egen bostad, men upplever att nybyggt är för dyrt. Dagens läge med marknadspriserna gör att det är svårt att ta lån. Detta leder till att många unga bor kvar hemma länge, vilket i sin tur ökar trångboddheten.

Utflyttning är större än inflyttningen till stadsdelarna och trenden är att utflyttningen ökar, vilket innebär att det finns många lediga lägenheter. Det upplevs som svårt att göra bostadskarriär inom området, vilket gör att kvarboende försvåras.

Framtidsbild

För att inte spä på de problem som följer trångboddhet och barntäthet bör huvudstrategin inte vara att förtäta utan i första hand glesa ut antalet boende i stadsdelarna. Detta kan exempelvis göras genom att bygga om det befintliga bostadsbeståndet och slå ihop lägenheter, vilket även möter behovet av större lägenheter. Svårigheten med detta är att matcha med betalningsförmågan, där en viktig åtgärd är att öka andelen med egen försörjning.

I stadsdelarna eftersträvas socioekonomisk blandning och ökat kvarboende. Ett sätt att nå detta är att komplettera med de bostadstyper och upplåtelseformer som saknas. Detta behöver ske dock i en begränsad omfattning, då stadsdelarna redan idag är mycket tätbefolkade. För att öka kvarboende och möjligheter för unga att ta sig in på bostadsmarknaden kan andra upplåtelseformer än de konventionella med hyres- och bostadsrätter testas. Detta kan exempelvis vara kooperativa hyresrätter och långsiktig omvandling av bostadsrätter och hyresrätter, vilket bland annat testats i Örebro.

Sylte centrum

Nuläge

Inom Sylte centrum finns idag inga bostäder, analysen har därför gjorts utifrån stadsdelens två delområden.

I stadsdelen Sylte är det, jämfört med snittet i Trollhättan, nästan hälften så vanligt att bo i äganderätt (26-27% jämfört med 47%). Södra Sylte kännetecknas av en stor andel bostadsrätter

(73%). Övrigt bostadsbestånd består av äganderätter, vilket innebär att det inte finns några hyresrätter. Norra Sylte är huvudsakligen präglad av hyresrätter (73%) men inkluderar även äganderätter i Eriksro och inga bostadsrätter. I norra Sylte får 5% försörjningsstöd, vilket är något högre än snittet för Trollhättan. Eftersom även Eriksro, där det inte förekommer försörjningsstöd, ingår i detta område talar det för att boende inom kvarteret Humlan har ett större behov av försörjningsstöd. I övrigt ligger andelen som för försörjningsstöd i stadsdelarna nära snittet för Trollhättan.

Andelen hemmaboende barn i åldern 0–17 år varierar kraftigt inom Sylte. Den högsta andelen ligger på 25%, medan den lägsta är 3%. Även detta kan förklaras av indelningen mellan norra och södra området, då kvarteret Humlan är ett område med en stor andel barnfamiljer som bor på en mindre boarea, medan Eriksro, som endast består av äganderätter, ingår i samma område.

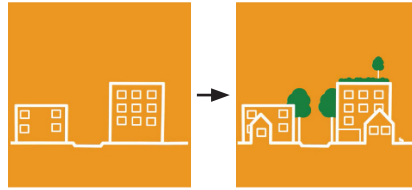
När det gäller bostadsarean i kvadratmeter per barn i åldern 0–19 år i hela Sylte ligger siffran mellan 23 och 26 m² per barn. För att jämföra med övriga sydöstra stadsdelar i Trollhättan kan man se att Lextorp har en barntäthet på mellan 21 och 26 m² per barn, medan Kronogården, som är det mest barntäta området i Trollhättan, varierar bostadsarea per barn som varierar mellan 16 m² (lägst vid Lantmannavägen och Kronogårds torg) och 23 m² (högst runt områden med bostadsrätter och äganderätter). För jämförelse ligger senaste tillgängliga statistiken för hela riket (från 2022) på cirka 22 m² per person, men det är viktigt att notera att denna siffra inte är åldersspecifik.

Framtidsbild

Även i Sylte efterfrågas större lägenheter, vilket i huvudsak är ekonomiskt realiserbart genom ombyggnation av det befintliga bostadsbeståndet. Detta bedöms ge troliga omflyttningar framförallt inom stadsdelarna.

För att skydda Sylteskolans gård från buller och andra störningar från E45:an kan eventuell tillkommande bebyggelse med fördel placeras mot Myrtuvevägen.

2. Komplettering av befintlig bebyggelse med fokus på blandstaden

Nuläge

Enligt företagsregistret finns det drygt 1 000 arbetstillfällen i stadsdelarna Kronogården, Lextorp och Sylte, jämfört med drygt 10 000 boende, vilket innebär en stor obalans mellan dag- och nattbefolkning. De arbetsplatser som finns är främst koncentrerade till Kronogårds torg respektive Granngårdens centrum och består i hög grad av offentlig verksamhet. Verksamhetskluster finns utmed Lextorpsvägen i sydväst och Gärdhemsvägen/Lantmannavägen i nordost. Egenföretagande i form av enskilda firmor utan anställda förekommer i hög grad och är jämnt spritt i stadsdelarna.

Andelen förvärvsarbetande ligger generellt lägre än snittet i Trollhättan. Fler män än kvinnor förvärvsarbetar, men det är även fler män än kvinnor som är långtidsarbetslösa. Många unga har svårt att hitta ut till arbete, varför Arbetsmarknad- och socialförvaltningen bland annat etablerat Stationen, som under workshopen var lokaliserat i en källarlokal utmed Lantmannavägen i Kronogården men som idag flyttat till Granngårdens centrum i Lextorp. Stationen riktar sig till arbetslösa mellan 18–29 år som varken arbetar eller studerar och är boende i Kronogården, Lextorp och Sylte. Målgruppen är inte inskrivna i något program hos Arbetsförmedlingen eller hos kommunen och söker sig till verksamheten frivilligt och av egen motion. För personer över 30 år finns jobbcentrum på Innovatumområdet, men det kan vara svårt att hitta dit.

Fler arbetstillfällen kan öka möjligheterna för ett större flöde av människor som bor i andra stadsdelar likväl som ett större utbud av arbetsplatser för boende inom stadsdelarna. Detta kan öka underlaget för service dagtid, ge

anledningar för boende i andra stadsdelar att vistas här och på sikt ändra bilden av stadsdelarna.

De senaste åren har det kommit in flera förfrågningar om lokaler för att etablera verksamheter i framför allt Kronogården, varpå det framkommit att det saknas lokaler. En förstudie har tagits fram som pekar på att det gamla skolområdet i Kronogården har störst potential för nya lokaler för arbetsplatser utifrån strategiskt läge och kommunalt markinnehav. Under workshopen lyftes att det behövs mer utveckling och aktivitet i detta område. Även platser utmed Lantmannavägen och E45:an pekas ut som lämpliga för arbetsplats- och verksamhetsetablering. Detta måste dock föregås av planläggning.

Som tidigare nämnts finns det en hög grad av trångboddhet framförallt inom delområdet Lantmannavägen östra. Detta ger ett stort behov av samhällsservice, framför allt inriktad mot barn och unga så som förskola, skola och fritidsaktiviteter. Jämfört med resten av Trollhättan har de sydöstra stadsdelarna en lägre andel barn inskrivna i förskola.

Sedan workshopen genomfördes har gym, café, vårdcentral med barnvårdscentral och apotek tillkommit vid Kronogårds torg, vilket tydliggör torget som en besöksanledning. Vårdcentralen vid Granngården centrum i Lextorp har lagts ner.

Sedan januari 2024 bedriver kommunen öppen förskola på en stängd avdelning på Myggans förskola i Sylte, strax utanför programområdet. Efter sommaren 2025 har ordinarie verksamhet behov av lokalerna. Då behöver öppna förskolan flytta. Det är än så länge oklart vart öppna förskolan kommer lokaliseras istället.

I stadsdelarna finns många föreningar kopplade till idrottsverksamhet och religiösa samfund samt en del kulturella föreningar och verksamheter. Granngårdens motionsanläggning upplevs som hela stadens och alla stadsdelars barn tar sig hit. Det förekommer stora barriärer att delta i föreningslivet. Detta kan vara i form av exempelvis kostnader för fritidsaktiviteter (medlemsavgifter

och utrustning), språk, biltillgång och engagemang och leda till att många inte kan delta i gemenskapen.

Framtidsbild

Det finns behov av en strategi för att få in rätt etableringar på rätt plats i sydöstra stadsdelarna för att kanalisera efterfrågan av lokaler till där det finns bäst samordningseffekter. Både små och stora aktörer behövs, där de större är mer stabila över tid och kan skapa förutsättningar för de mindre att frodas. Ett sätt att tänka är att flytta en filial av en verksamhet hit för att ha funktionen på plats, en annan är att hitta tillfälliga lösningar för att ta omhand om ett behov eller testa en etablering under en kortare period. Det är viktigt att tänka etableringarna ur ett blandstadsperspektiv, så det även finns förutsättningar för rörelser under kvällar och helger.

Något som tydligt framkom i workshopen är att det behöver finnas unika besöksanledningar som attraherar människor även från övriga staden. Här är barn och unga en viktig målgrupp att fråga vad som skulle kunna dra unga från hela staden, besöksanledningar för mindre barn innebär även att deras föräldrar kommer att besöka sydöstra stadsdelarna. Utvecklingen av Kronogårds torg som besöksmål är en del i detta, där förhoppningen är att de verksamheter som etablerat sig ska nå en bred målgrupp och uppmuntra till möten. En potential är att utveckla Kronan som en mötesplats för alla, men där behöver det finnas en medvetenhet i att Kronan till största del är en skola.

Många insatser görs för en ökad sysselsättning och en aktiv fritid redan idag. Det finns dock behov en tydligare samverkan mellan stadens och bolagens aktiviteter och insatser. Ett sätt att göra det är att bredda det befintliga fastighetsägarnätverket så även verksamheter och näringsliv inkluderas. En annan strategi för att få fler boende i stadsdelarna i arbete är att satsa på att klustra och tillgänglighetsgöra exempelvis språkutveckling och kompetenshöjning i närhet till andra verksamheter. Detta kan ge boende i stadsdelarna förbättrade förutsättningar för eget

företagande.

Det har tidigare funnits en inriktning där kommunen profilerat verksamheterna i stadsdelarna på två olika sätt. Verksamheterna i Lextorp har inriktats mot hälsa, sport och fritid medan de i Kronogården inriktats åt demokrati och skola. Kronogården har även en stark kulturprofil med sång, dans, konst och litteratur. Dessa profiler finns delvis kvar men det är viktigt att det inte sätter käppar i hjulen för en blandning och närhet av olika verksamheter på en lokal nivå. Exempelvis bedöms det viktigt att gå vidare med ett genomförande av förstudien som tagits fram av Kultur- och fritidsförvaltningen för Granngården, men det är viktigt att även förstärka kulturverksamheter i Lextorp. På samma sätt behöver det vara tillåtet att etablera sportinriktad verksamhet på Kronogården, särskilt då det kan finnas stora barriärer att delta i föreningslivet. För att minska tröskeln för deltagande kan fler platser för spontant utövande av idrott och kultur etableras, gärna kopplad till en verksamhet som kan driva evenemang och låna ut utrustning.

Utbildningsförvaltningen ser ett stort behov att det finns öppen förskola utöver i centrala staden. Placeringen av öppen förskola ska utgå från ovan nämnda parametrar avseende hög grad av trångboddhet och låg andel barn inskrivna i förskola, varför det skulle vara lämpligt att ha kvar en sådan verksamhet i sydöstra stadsdelarna även efter flytten från Myggans förskola. Öppna förskolan behöver vara lättillgänglig från Kronogårds torg, då det är det mest barntäta området. Fler barn i förskola kan både ge bättre språkutveckling och en öppen förskola kan vara ett viktigt socialt sammanhang för föräldrar. Generellt under workshopen lyftes verksamhet som utgår från barn och unga som en nyckel, då det är relativt enkelt för föräldrar att mötas kring barnen och deras sammanhang.

I workshopen framkom behov av medborgarservice och vårdcentral. Det är dock viktigt att stämma av med boende i stadsdelarna om det faktiska behovet och att verksamheterna placeras och utformas utifrån de boendes behov.

Sylte centrum

Nuläge

I södra Sylte är andelen förvärvsarbete relativt jämnt fördelad mellan könen, med 75% av kvinnorna och 76% av männen i sysselsättning. Detta innebär en arbetslöshet på cirka 25% i området. I norra Sylte, inklusive Humlan och Eriksro, är arbetslösheten dock betydligt högre och ligger mellan 41–45%, vilket speglar skillnader i socioekonomiska förutsättningar mellan delområdena.

Sylte center är en tydlig servicepunkt där det finns bland annat livsmedelsaffär, apotek, vårdcentral, barnavårdscentral, tandläkare, frisör och pizzeria. Enligt uppgift från fastighetsägaren är en lokal vakant.

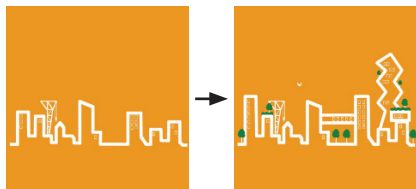
Sylteskolans verksamhet med skola F-9, bibliotek, fritidsgård och idrottshallen har stora värden som mötesplats i stadsdelen och omlandet.

Framtidsbild

Det är av stor vikt att närheten till skolan beaktas för att få in rätt etableringar i Sylte center.

Eventuell tillkommande bebyggelse kan med fördel möjliggöra verksamheter i bottenplan för att främja rörelser under dygnet, vilket är positivt för att öka upplevelsen av trygghet.

3. God gestaltning och variation

Nuläge

Stadsdelarna en tydlig identitet som miljonprogramsområde, med kluster av bostadshus som har sina egna karaktärsdrag. Mellan husen finns det mycket luft och bostadsgårdarna är ofta öppna från flera håll. Mellan områdena finns det mycket luft och grönska, vilket definierar gränserna tydligt. Gaturummen är väl tilltagna och sluts inte med bebyggelse. Parkeringsytor för bil är samlade för att inte leda in biltrafik till bostadsgårdar.

I workshopen framkom att de sydöstra stadsdelarna har två tydliga identiteter: mångkultur och grönska.

Avseende mångkultur så avser det både det positiva med att ha en mångkulturell befolkning och det negativa förknippat med mediabilden som pekar ut stadsdelarna som socioekonomiskt utsatta. Detta tenderar att leda till ett stigma där befolkningen och platserna lyfts som problem istället för att fokusera på det positiva.

Avseende grönskan så lyftes det i workshopen som positivt då naturens värde har ett starkt gestaltningsvärde, men att det är viktigt att få fram vad de boende anser om kvalitet och användbarhet samt att lyfta in medskapande när det kommer till gröna platser.

Framtidsbild

För denna stadsbyggnadsstrategi är medskapande något som genomsyrar framtidsbilden. Det är viktigt att lyfta in de boende i stadsdelarna tidigt i dialogen, att jobba relationsskapande under processerna och lyfta fram positiva värden i stadsdelarna. Ett sätt kan vara att ställa frågor kring exempelvis vad god gestaltning (robusthet, estetik och funktion) innebär för de som bor i

stadsdelarna (vilka platser tycker du är fina, vilka platser tycker du om att använda?). Ett annat sätt är att involvera närliggande föreningar eller liknande för återkoppling/input på skisser om ett område ska utvecklas. Här är barn ofta en nyckel som kan hjälpa till att se det självklara. I dialogen är det viktigt med återkoppling för att skapa förtroende och tillit för arbetet och insatserna över tid.

Det mångkulturella kan lyftas fram som något positivt genom att exempelvis låta mångfalden i språk och kulturer få ta plats fysiskt. Här kan mat vara en nyckel, vilket kan ta plats genom exempelvis foodtrucks, matmarknader eller mataffärer. För att ge mervärde till en verksamhet kan den kopplas till någon tjänst. Exempel som lyftes var Liba bröd i Göteborg, som har en restaurang i anslutning till sin tillverkning i Gamlestaden i Göteborg, samt att låta skolor/verksamheter erbjuda tjänster kopplade till utbildningen/verksamheter, så som frisörer, mask- och kostymtillverkning, filmstudio och hennatatueringar.

För att skapa möjligheter för att vistas i grönområdena kan verksamheter erbjuda upplevelser i både park och natur. Ett exempel är att återetablera skogsmulleverksamhet i naturområden för att öka vistelse i dessa. Det kan även vara att koppla aktiviteter hos förskolor och fritidsverksamheter till olika parker, eller anordna kurser om exempelvis allemansrätten och svampkunskap i stadsdelarna.

Karaktärer i stadsdelen ska värnas. Värden i bebyggelse och struktur som är förknippade med miljonprogramseran är viktiga att identifiera tillsammans med de boende i stadsdelarna. På så sätt kan de utvecklas istället för att helt ersättas med rådande stadsbyggnadsideal och något som inte "känns" Kronogården och Lextorp.

Sylte centrum

Nuläge

Enligt uppgift från elever på Sylteskolan tycker man att skolan är jättefin men att skolgården är tråkig. Framförallt gäller det den östra delen av skolgården, som är avsedd för de äldre eleverna.

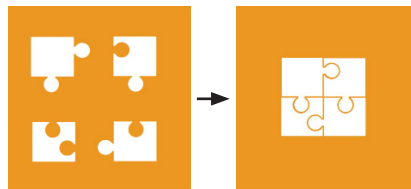
Generellt är skolgården väldigt hårdgjord och det saknas grönska. En av workshopdeltagarna beskriver det som att ungdomarna spelar spontanfotboll på asfalten, men att skolgården inte i övrigt inte används så mycket under rasterna.

Framtidsbild

Det är viktigt att bevara den lilla grönska som finns och höja de gröna värdena, framför allt på skolgården.

Den östra delen av Sylteskolans gård har stor potential att användas mer om den utvecklas för att främja utevistelse på raster. För att få till en skolgård som eleverna nyttjar kan med fördel de involveras i processen genom exempelvis elevrådet. Att koppla samman detta med de avsedda pengarna som finns för utveckling i södra stadsdelarna har möjlighet att ge relativt snabba åtgärder och resultat.

4. Koppla samman staden

Nuläge

I stadsdelarna finns några av Trollhättans mest frekventerade busshållplatser, vilket tyder på att många boende och besökande åker buss till och från stadsdelarna. Till vardagsaktiviteter och livsmedelsaffärer är det många som går. Jämfört med andra stadsdelar upplevs det som att färre boende i dessa stadsdelar cyklar. Bilkopplingarna upplevs vara tillräckliga och bra belysta. Det upplevs finnas tillräckligt med gång- och cykelkopplingar

Lantmannavägen är ett viktigt stråk både inom stadsdelarna, mellan stadsdelarna och till övriga staden. Läs mer om Lantmannavägen under rubriken 5. *Trygga, trivsamma och framkomliga gator*. För några år smalnades delar av Lantmannavägen vilket har minskat hastigheten på biltrafiken, däremot upplevs inte gatan som ett trevligt stråk att röra sig utmed. Det finns parallella stråk i form av Kronostigen och Nergårdsstigen som är separerade från biltrafiken och har andra kvaliteter i form av intilliggande grönska.

Stadsdelarna är avgränsade av E45:an i väster och järnvägsspåret i öster. Det finns kopplingar hit från angränsande stadsdelar framförallt i väster och norr, mot Sylte, Karlstorp, Hjortmossen och vidare åt väster och nordväst. Kopplingen till Swedenborg centrum är viktig då många boende i stadsdelarna, framför allt barn och unga, rör sig dit för aktiviteter. Det finns flera kopplingar till centrum, men det mentala avståndet upplevs längre än det faktiska. I nordost finns en koppling för gående och cyklister via bro över järnvägsspåret, vilket kopplar stadsdelarna till Hojum, där det bland annat finns flera livsmedelsaffärer. Det finns kopplingar åt söder mot elljusspåret och Alingsåker. Sammanfattningsvis finns det ett bra utbud av välintegrerade stråk i dagsläget, men det

finns behov av att förstärka och utveckla dem.

Med anledning av Likvärdig skola lades verksamheten för årskurs 4-9 på Kronan ned och elever i dessa årskurser bussas till skolor i andra stadsdelar. Eleverna är hänvisade till skolbussarna, och inte lokaltrafiken. Om barnen vill stanna kvar i dessa andra stadsdelar efter skoldagen, vilket innebär att det finns begränsade möjligheterna att stanna kvar i området efter skoldagens slut. Det riskerar även att leda till att barnen missar lektioner eller hela skoldagar om de missar avgångstiden för skolbussen på morgonen.

Framtidsbild

Det finns behov av fler kopplingar österut framförallt om Halltorp utvecklas i enlighet med gällande översiktsplan.

I övrigt bedöms det i dagsläget inte finnas behov av några nya stråk, satsningar behövs istället för att förstärka och utveckla befintliga stråk. Exempelvis kan stråk mellan stadsdelarna och centrum respektive Innovatum tydliggöras med andra värden än kopplingen i sig för att göra de mer funktionella, lättanvända och fina. Detta kan göras med exempelvis gestaltning och utemöbler och/eller genom att aktivera med nya element och målpunkter. En idé är att skapa en linjär park mellan Stadsparken och sydöstra stadsdelarna. Det är viktigt att jobba med kontinuiteten och helheten av ett stråk för att det inte ska upplevas som otydligt eller tråkigt. Exempelvis finns det behov att jobba med stråket till/från Kronogårdsporten genom att möta upp med något på båda sidorna. Även området vid Sylte centrum behöver ses över då det idag upplevs lite otydligt hur man ska röra sig där.

Buskort för unga skulle löst både skola och fritid. Dock är det väldigt svårt att motivera att barn som är 10 år ska åka själva i den reguljära kollektivtrafiken och behöva göra byten på resecentrum och korsa trafikerade vägar. De hade också behövt åka tidigare på morgonen, och resan hade tagit längre tid. Jämfört med att de nu har med vuxna på en buss som kör de direkt till skolan. Däremot hade det ju varit bra om alla hade ett buskort från en viss ålder så att man hade kunnat

stanna kvar efter skoltid när man är stor nog att åka buss själv, och att barnen på de nya skolorna kan åka och hälsa på sina nya vänner.

I denna stadsbyggnadsprincip ingår även att få rörelser från boende i andra stadsdelar hit. Läs mer under rubriken 2. *Komplettering av befintlig bebyggelse med fokus på blandstaden.*

Sylte centrum

Nuläge

Till skillnad från Kronogården och Lextorp utmärker sig Sylte centrum som avskilt från resten av staden.

Ett viktigt gång- och cykelstråk genom Sylte är Ollonstigen, som kopplar ihop Sylte med Lextorp i söder och Skoftebyn i norr. Stråket har potential för att bli ett starkt stråk i stadsdelen. Många unga rör sig mellan Sylte centrum och Skoftebyn och Nysätra IP, men kopplingen genom Sylteparken upplevs som mörk och otrygg.

Det upplevs otydligt hur man ska röra sig som gående och cyklist mellan kv. Humlan i norr och Ryrbäcken under Bergkullevägen, framförallt förbi Sylte center.

Framtidsbild

Stråket mellan Sylte och Skoftebyn kan förstärkas genom att bebygga och förlägga entréer utmed Ollonstigen, samt jobba med trygghetsökande åtgärder i stråket genom Sylteparken. I detta arbete kan med fördel elever på Sylteskolan involveras.

Det finns behov att förbättra och tydliggöra gång- och cykelkopplingarna vid Sylte center.

5. Trygga, trivsamma och framkomliga gator

Nuläge

Lantmannavägen är ett viktigt stråk både inom, genom och mellan stadsdelarna. För några år smalnades delar av Lantmannavägen vilket har minskat hastigheten på biltrafiken, däremot upplevs inte gatan som ett trevligt stråk att röra sig utmed till fots eller med cykel. Det är mycket biltrafik och höga hastigheter, varför det inte upplevs som ett tryggt rum för barn och unga.

Genom stadsdelarna finns även stråk i form av Kronostigen, Guldvingestigen och Nergårdsstigen som till stora delar är separerade från biltrafiken. Dessa förbinder bostäder med platser med stora värden, så som service, lekplatser, spontanidrottsplatser, parker och andra grönområden. Läs mer under rubrik 6. *Utveckla gröna miljöer.*

Under workshopen pekades några platser utmed stråken ut som otrygga, så som tunnlarna under E45:an, Hojumsrondellen, Nergårdsstigens tunnel under Lextorpsvägen samt där Lantmannavägen korsas av kraftledningsstråket. Som anledning nämns att det är högt trafikerade av biltrafik samt att de upplevs sakna mänsklig närvaro. Läs mer om otrygga platser under rubrik 6. *Utveckla gröna miljöer.*

Framtidsbild

I stadsdelarna finns många värdefulla och välanvända stråk. För att få ytterligare rörelser utmed och längs stråken kan de kompletteras med ytterligare målpunkter med höga vistelsevärden, läs mer under rubrik 6. *Utveckla gröna miljöer.* Även skyltning till befintliga målpunkter kan ge positiva effekter genom ökade rörelser utmed stråken.

Det finns behov av att studera och utveckla Lantmannavägen utifrån barnperspektivet.

Sylte centrum

Nuläge

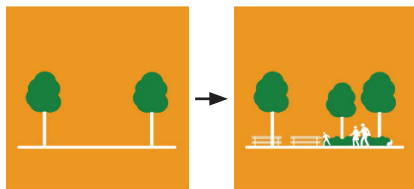
Situationen vid skolan upplevs inte som trafiksäker eftersom skolområdet är omringat av vägar och det är många trafikslag och typer av trafik som möts. Trots att det finns fartgupp upplevs att många bilister kör med hög hastighet på Ollonstigen, utanför fritidsgården.

Även Sylte center är omringat av vägar och upplevs till viss del otryggt för oskyddade trafikanter.

Framtidsbild

Att ha en bilfri sida av skolan och Sylte center hade skapat andra förutsättningar för andra typer av rörelser och aktiviteter för oskyddade trafikanter.

6. Utveckla gröna miljöer

Nuläge

De platser som under workshopen pekades ut som särskilt positiva framkommer i kartan som sammanställts, se sida 18. I Kronogården är dessa Håjums begravningsplats, Klockareparken, Lantmannaparkens utegym, Kamratgården och kolonilotterna. I Lextorp lyfts Lextorpsparken fram, särskilt pulkabacken och stråket mellan Blåvingens äldreboende/Citronfjärilens förskola och parkområdet. Elljusspåret söder om Lextorp lyfts också fram som en plats med positiva värden. Även de pergolas som tillskapats vid Lantmannavägens punkthus lyftes fram som positiva och Eidar har även genomfört en liknande upprustning av utemiljön i kvarteret Guldvingen i Lextorp.

Under workshopen identifierades även platser som kan upplevas som otrygga. Dessa var OKQ8:s parkering, området bakom Lantmannavägens punkthus, gamla Frälsegårdsskolan (observera att workshopen skedde innan skolans ombyggnation till förskola), bakom Kronan, parkeringen vid gamla skolmatsalen i Kronogården samt vid Lextorpsskolans skolgård. Här uppges att anledningen är att det är mötesplatser för unga, som kan utesluta vistelse och trygg förbipassering för andra grupper. Särskilt tydligt är det vid gamla skolområdet i Kronogården, där bland annat multisportplatsen och Rymdleklatsen används som spontan mötesplats för ungdomar. Det påvisar att det finns ett stort behov av mötesplatser för unga, men det efterfrågas ökad vuxennärvaro och en utveckling som stämmer överens med målgruppers behov. Även i Trygghetsundersökningen, där frågan om otrygga platser ställts till boende i stadsdelarna, definieras dessa platser (förutom Frälsegårdsskolan efter ombyggnation till förskola) som otrygga då det upplevs vara platser där människor stör

ordningen. I Trygghetsundersökningen pekas även Lantmannaparken, Kronogårds torg, Rymdleklatsen och Lextorpsspåret som otrygga av denna anledning. Frågan har dock inte ställts kring vilka de är som upplevs störa ordningen, och det är därför inte säkert att boende upplever att det är unga i grupp.

I Trygghetsundersökningen har boende definierat Rymdleklatsen som otrygg, bland annat då den upplevs som dåligt upplyst och skräpig. Av samma anledningar, samt att de upplevs som ödsliga, definieras även Lantmannaparken, skogspartiet bakom IFK Trollhättan, platsen vid Trollhättans Scoutkår och Lextorpsspåret som otrygga. Granngårdens idrottsplats upplevs som ödeslig.

Det har genomförts flera satsningar i stadsdelarna för ökat platsägandeskap hos tjejer och kvinnor, som tenderar att inte ta i anspråk platser i samma grad som killar och män. Resultatet har dock inneburit att fler killar och män använder platser för spontan vistelse i högre grad, hur inriktat arbetet än genomförts.

En aspekt som lyftes i workshopen är att det finns behov av både programmerade och oprogrammerade ytor. Särskilt vid hög grad av trångboddhet och barntäthet behöver det finnas gröna ytor av flera olika slag, det vill säga ett utbud av både lekplatser för programmerad lek, parkområden för vistelse i gröna miljöer och naturområden för fri lek.

Framtidsbild

I stadsdelarna finns det bra tillgång till aktivitetsytor och organiserade aktiviteter, men ett stort behov av ytor för spontanidrott och spontankultur. Det finns stor potential att knyta ihop befintliga stråk genom tydligare inriktning på de olika stråken och komplettera med det som saknas.

För att få till en ökad vuxennärvaro och minska ribban för deltagande kan strategiska platser aktiveras med verksamheter som organiserar kostnadsfria try outs på frivillig basis, där utrustning tillhandahålls. Det kan också handla om att skapa ytor där det finns

ett tydligt syfte kring varför man uppehåller sig på platsen, vilket gör ägandeskap och "tillåtna" aktiviteter tydligare för alla. Föredömligt är om dessa platser och aktiviteter utformas genom medskapandeprocesser, för att både anpassa till faktiska behov och ytterligare öka chansen för ägandeskap och deltagande. En fortsatt utmaning att jobba vidare med är sådana processer med tjejer och kvinnor, samt att identifiera om det finns andra grupper som har svårt att ta plats i det offentliga rummet och vad deras behov är.

Sylte centrum

Nuläge

Skolgården vid Sylteskolan och multiarenan i Myrtuveparken är viktiga platser för möten och utomhusaktiviteter för barn och unga. Dock upplevs multiarenan för liten och att det inte finns så mycket att göra. Västra delen av skolgården har en del för de yngre barnen, men östra delen av skolgården och skolans huvudentré upplevs som tråkig och sakna grönska.

Platsen norr om Sylte center, utanför livsmedelsaffären, fungerar som informell mötesplatser för unga som kommer från olika delar av Sylte och angränsande stadsdelar. Om det är dåligt väder, och det är öppet, går unga till fritidsgården.

I Trygghetsundersökningen definieras Sylte center och Syltehallen som otrygga då det upplevs vara en plats där människor stör ordningen. Även här kan det påvisa att det finns ett stort behov av mötesplatser för unga, men det efterfrågas ökad vuxennärvaro och en utveckling som stämmer överens med målgruppers behov. Syltehallen beskrivs också som dåligt belyst och ödslig.

Det uppges finnas behov av fler mötesplatser och aktivitetsytor utomhus, med fördel med väderskydd.

Strax väster om Sylte ligger Ryrbäckens naturreservat och Slätthults motionsanläggning med bland annat motionsspår och discgolfbana.

Framtidsbild

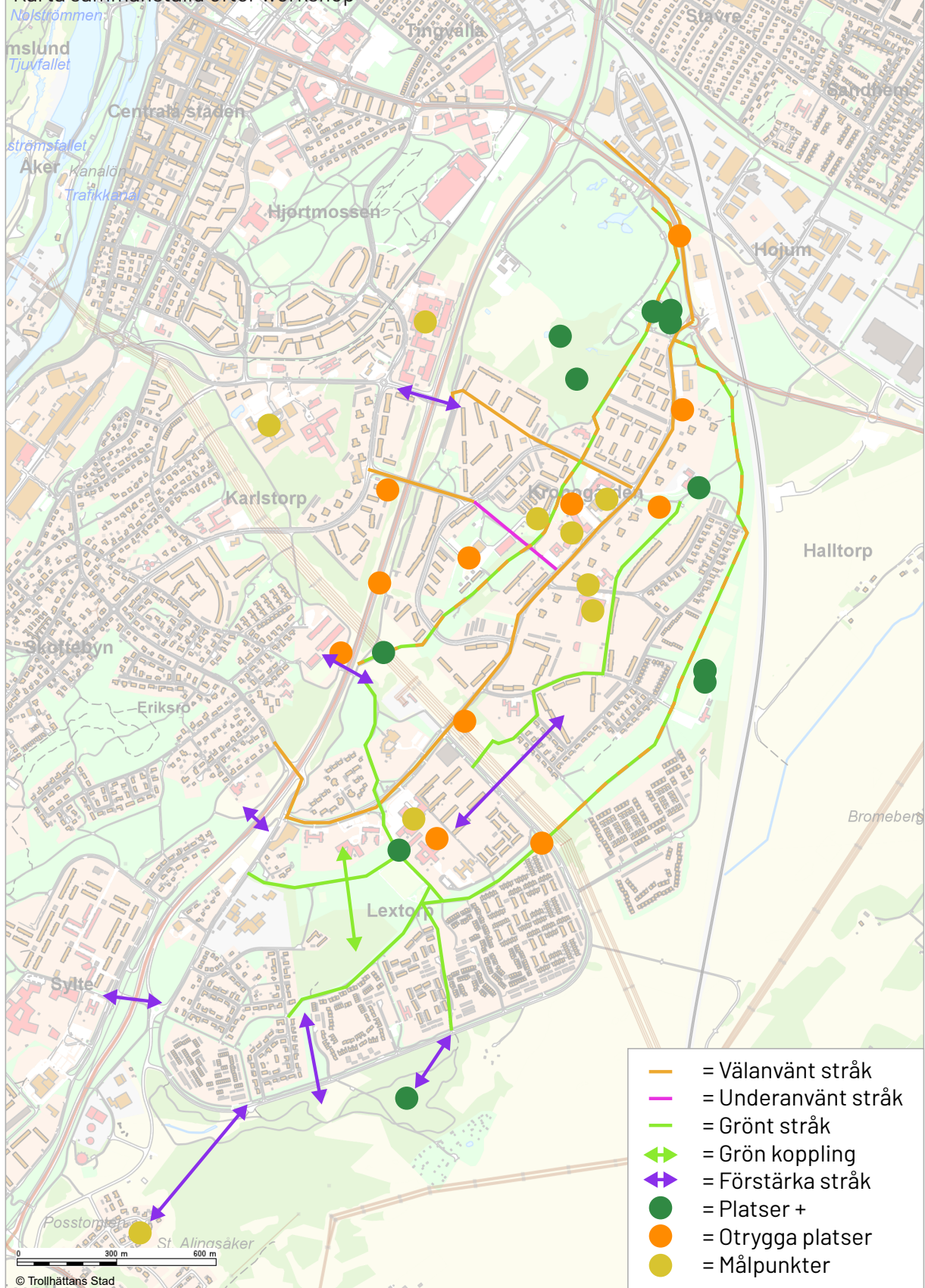
Det finns stor potential att utveckla de platser som

redan finns och är etablerade. Genom platser med tak förbättras förutsättningarna för barn och unga att vara ute oavsett väder – det är en målgrupp som vill vara det!

I Myrtuveparken kan exempelvis multiarenan göras större, grusplanen belysas och platser med tak tillskapas. För att göra grusplanen mer spelvänlig kan den göras om till konstgräsplan, då behöver även miljöpåverkan vägas in. Grönska på skolgården och skolans huvudentré kan tillföras och även annat som gör den roligare och mer användbar för att främja utevistelse under raster. Platsen utanför livsmedelsaffären kan utvecklas med grönska och tydligare gång- och cykelvägar.

I det fortsatta arbetet är det viktigt att studera hur förutsättningarna är att ta sig till Ryrbäckens naturreservat och Slätthults motionsanläggning. Slätthults motionsanläggning kan utvecklas med exempelvis utegym och motionsspår för barnfamiljer för att bredda utbudet inom sydöstra stadsdelarnas närområde.

Karta sammanställd efter workshop

STEG 1: SAMMANFATTNING

Barns perspektiv

Stadsdelarna är barntätast i Trollhättan och i topplistan i landet. Detta behöver tas hänsyn till i alla processer och barn behöver få möjlighet att vara delaktiga. Vuxna behöver ha ett barnperspektiv.

Medskapande och dialog

Detta är avgörande för att utvecklingen i stadsdelarna ska bli hållbar. Boende behöver känna en stolthet över sitt område (som de redan gör idag), och ett ägandeskap över processen och att de har möjlighet att påverka sin vardag och sina liv. Vi måste ta vara på den kunskap som finns och våga använda oss av den.

Identitet och karaktär

Kronogården, Lextorp och Sylte är gröna stadsdelar och stadens professioner ser det som en stark och positiv identitet och karaktär. En annan karaktär och identitet är gemenskap, värme och aktivitet. Det som är unikt med stadsdelarna bör lyftas fram i gestaltningen samtidigt som det finns en koppling till Trollhättan för att visa på att Kronogården, Lextorp och Sylte centrum är en del av staden.

Platser och målpunkter

Kronan, Kronogårds torg, Granngården och Sylte centrum med Sylteskolan är målpunkter och besöksanledningar. Positiva värden finns idag men det finns också utvecklingspotential. Gamla skolområdet i Kronogården behöver aktiveras.

Kopplingar och mobilitet

Det finns bra kopplingar inom Kronogården och Lextorp och till resten av staden, det är enkelt att ta sig till centrum med kollektivtrafik eller via GC-nät. Men stråken kan utvecklas utifrån trivsamhet och upplevelse så att det också bidrar till ett mervärde när man väljer att gå eller cykla. Sylte centrum utmärker sig avskilt från resten av staden.

Bostäder

För att minska befolkningstätheten kan det befintliga bostadsbeståndet byggas om till färre och större lägenheter. Svårigheten med detta är att matcha betalningsförmågan. I stadsdelarna eftersträvas socioekonomisk blandning och ökat kvarboende. Ett sätt att nå detta är att komplettera med de bostadstyper och upplåtelseformer som saknas i begränsad omfattning.

Verksamheter och aktiviteter

Fler offentliga verksamheter behövs. Exempel Eidar, Kronan och Stationen fyller ett behov. Vilket behov av offentlig service finns? Staden har tappat kontaktytor som tidigare fanns med boende i området då vi avvecklat verksamheter/har färre personal på plats i området. Det finns behov av fler företag i området som ger arbetstillfällen samt kulturaktiviteter som ger kontaktytor och anledningar för möten.

STEG 1: FORTSATT ARBETE

Medskick för fortsatt process sydöstra stadsdelarna

Temat

Medskapande, stråkutveckling, grönstruktur och spontan(idrotts)platser.

Nya boendeformer

Hur funkar långsiktig omvandling bostadsrätter och hyresrätter, vilket bland annat testats i Örebro, i de fall som försörjningsstöd betalas ut?

Öppen förskola - placering?

Kronogårds torg barntätast, måste vara lättillgängligt där!

Behov av förskoleplatser

Var kan en eventuell förskola lämpligast placeras, om behov finns av ny?

Medskick för fortsatt hantering i andra forum

Likvärdig skola

Hur kan vi ge ungdomar möjligheter att umgås efter skoltid, både i Kronogården men också i andra stadsdelar där de går i skolan? Ordinarie skolskjuts genomförs endast vid begränsade tider och tillfällen och är därmed ett hinder för socialt umgänge utanför skolan för de elever som inte har råd med eget busskort som gäller efter skoltid.

Hur kan vi få fler föräldrar från olika stadsdelar att mötas? Hur mycket träffas man (föräldramöten med mera). Kronan ska ha familjekväll, kan andra skolor också ha liknande för att också ha mer fokus på att vuxna kan knyta kontakter?

Flexibla arbetsplatser

Göra en undersökning inom organisationen om vilka som skulle vara intresserade av flexibla arbetsplatser där man kan arbeta i Kronogården/ Lextorp/Sylte vissa dagar i veckan? Möjliggör också att man träffar andra personer inom organisationen som man vanligtvis inte träffar – kan ge positiva effekter. Kan detta göras som en tillfällig pilot?

Mer konst och kultur

Involvera boende i olika projekt. Finns många i stadsdelen med ett konstnärligt intresse?

Kronogårds torg

Etableringen är klar och nu finns gym, vårdcentral med barnvårdscentral, apotek, café och matbutik på torget. Under våren 2025 planeras arbetet med utemiljön, vilken ska inrymma växter, sittmöjligheter och konstverk. Viktigt att ta hänsyn till barntätheten och olika funktioner som efterfrågats i stadsdelen. Utökad medborgarservice/annan service?

STEG 2: KONSEKVENSBESKRIVNING

1. Barns perspektiv

Barn och ungdomar har varit delaktiga i dialoger kopplade till planprogrammet och har kommit med viktiga inspel särskilt kring trygghet och rörelsemönster. Genom träffarna på stadsdelarnas fritidsgårdar har ungdomarna själva visat hur de rör sig i området – till vänner, till skola och hem – och pekat ut vilka vägar de undviker på grund av otrygghet, bristande belysning eller ryktesspridning om vissa platser. Särskilt flickor och tjejer har lyft oro kring passager mellan bostadsområden och mellan bostadsområden och andra funktioner så som fritidsgårdar under dygnets och årets mörka perioder, vilket visar vikten av ett tydligt jämlikhetsperspektiv. Stora öppna platser, som exempelvis finns framför både Kronogårdsskolan och Sylteskolan, kan skapa en känsla av utsatthet där det är viktigt med en balans mellan öppet och slutet genom att exempelvis tillskapa rumsligheter. Ungas synpunkter har också belyst bristen på trygga och attraktiva mötesplatser för äldre barn och tonåringar, i kontrast till det utbud som finns för yngre barn. Istället för att exkludera ungdomar från det offentliga rummet betonas vikten av att förstå deras behov och integrera dem naturligt i stadsbilden, för att skapa både trygghet och tillhörighet.

För att barns delaktighet ska bli meningsfull under samrådet är det viktigt att tydligt kommunicera vad som går att påverka i detta skede, och vad som kommer att behandlas i framtida medskapandeprocesser. Delaktigheten bör anpassas efter olika åldersgrupper och ske på deras villkor och i deras miljöer. Genom att exempelvis använda skolornas elevråd, fritidsgårdar, eller skapa pop-up-dialoger på plats där barn och unga redan befinner sig, kan fler inkluderas på ett naturligt sätt.

Samtidigt behöver vi ha förståelse för att långa beslutsprocesser kan göra det svårt för barn och unga att se resultat av sitt engagemang – vilket kan därmed minska deras motivation att delta. Genom att prata om det som en del av den demokratiska processen och samtidigt visa att deras röster räknas, kan vi stärka både inflytande och förståelse. Under samrådet kan det vara klokt

att fokusera på att ha få, bra dialoger med utvalda målgrupper istället för flera halvbra dialoginsatser. Är det inte möjligt att genomföra samtliga dialoginsatser under samrådet är detta bra medskick till fortsatt medborgardialog i processen med planprogrammets genomförande.

För att inkludera barn och ungas perspektiv vid genomförandet av planprogrammet är det viktigt att arbeta kreativt, konkret och kontinuerligt. Erfarenheter visar att barn gärna engagerar sig när de blir tillfrågade, särskilt genom lekfulla eller skapande metoder, som vid exemplet med konstverket vid Kronan. Det är dock viktigt att deras medverkan verkligen får genomslag i det färdiga resultatet, så att deras insatser känns meningsfulla.

Det är också värdefullt att fånga upp de yngre barnens perspektiv, då vissa i stadsdelarna rör sig ute på egen hand redan i femårsåldern. Att involvera dem tidigt kan bidra till tryggare beteenden och mer långsiktig påverkan. Exempelvis kan *Tryggare skola*-verktyget användas vid planprogrammets genomförande för att föra dialog med skolbarn på ett strukturerat sätt.

En annan viktig aspekt är att involvera unga i att utveckla de platser de själva upplever som otrygga – inte bara i att peka ut problemen, utan att aktivt bidra till lösningar. Att arbeta direkt på plats i stadsdelen, snarare än på avstånd via kartor, skapar en djupare förståelse och ökar känslan av inflytande. Prototyper och testlösningar, till exempel för belysning av platser som upplevs som mörka och otrygga, kan vara effektiva sätt att arbeta tillsammans för att förbättra platsen.

Införandet av ett ungdomsråd innebär att kommunen får en kanal för förankring och de medverkande en kanal för inflytande, men det krävs också kompletterande metoder för att nå grupper som annars inte blir representerade.

Sammanfattningsvis handlar det om att skapa utrymme för kontinuerlig dialog, där barn och unga inte bara blir hörda – utan också ser att deras perspektiv faktiskt påverkar stadens utveckling.

2. Medskapande och dialog

Boendes och verksammas kunskap har tagits tillvara genom en rad olika insatser och dialogformer under planprogrammets framtagande. Tidigare insamlad kunskap från andra projekt har återanvänts för att i dialogerna bygga vidare på redan etablerade insikter. Förutom samtal med ungdomar på stadsdelarnas fritidsgårdar har dialoger förts med föreningar, verksamma och fastighetsägare i området. Aktiviteter så som trygghetsundersökningar med stadsdelsfokus, trygghetsrond vid Citronfjärilen samt en så kallad walkshop vid Sylte center har genomförts. Genom dessa initiativ har man samlat in lokal kunskap på olika sätt, vilket gett en bredare bild av behov, upplevelser och förbättringsmöjligheter i området.

För att ta tillvara på boendes och verksammas kunskap under samrådet framhölls vikten av att arbeta med flera olika metoder, snarare än att bjuda in till ett traditionellt möte. Erfarenheten visar att sådana möten ofta domineras av de mest talföra och resursstarka, vilket riskerar att vissa perspektiv uteblir. För att nå en bredare representation behöver dialogen i stället ske där människor redan befinner sig – exempelvis genom att finnas på plats vid större evenemang som *Hela Kronan Gungar* eller på lokala marknader, men också i vardagliga miljöer som utanför butiker, skolor och busshållplatser. Utöver Ica Supermarket i Sylte samt Abbe Market och Lidl i Kronogården, som identifierats som lämpliga platser för samrådsdialog, lyftes Willys i Håjum som en bra plats för detta. Det framhölls att kommunen exempelvis kan använda lådcyklar för att synas i stadsrummet på ett tillgängligt och spontant sätt. Är det inte möjligt att genomföra samtliga dessa dialoginsatser under samrådet är detta bra medskick till fortsatt medborgardialog i processen med planprogrammets genomförande.

För att boendes och verksammas delaktighet ska bli meningsfull under samrådet av planprogrammet är det viktigt att tydligt kommunicera vad som går att påverka i detta skede, och vad som kommer att behandlas i framtida medskapandeprocesser för platsutveckling.

Det är också viktigt att göra det enkelt att bidra både under samrådet och planprogrammets genomförande. Ett sätt som nämndes var att arbeta med korta, konkreta frågor som lätt kan besvaras i förbifarten, vilket har visat sig fungera väl i samband med marknader. En annan metod är att använda QR-koder som leder till enkäter översatta till flera språk, så att fler grupper får möjlighet att delta i dialogen. För att skapa förutsättningar för fler att faktiskt kunna delta är det också avgörande att tänka på praktiska hinder. Ett exempel som nämndes var att erbjuda barnaktiviteter i samband med samråd, så att föräldrar kan medverka utan att behöver ordna barnvakt.

När det gäller kommunikation är det centralt att använda de nätverk och strukturer som redan finns. Fastighetsägare som Eidar och Balder har digitala informationsskärmar i trapphus, vilket skulle kunna användas för att sprida information om samråd. Även lokala föreningar, trossamfund och idrottsverksamheter vill ofta engagera sig – och det finns kontaktlistor som kan användas för att nå ut. Det framkom att äldre invånare riskerar att glömmas bort i dialogprocessen, särskilt då det idag finns relativt få föreningar eller mötesplatser riktade till äldre. En möjlig kontaktväg är Kronan bibliotek där vissa insatser som samlar målgruppen, så som språkcafé, redan är etablerade.

Att delta rent konkret i platsers utformande, genom exempelvis medskapandeprocesser för platsutveckling, kolonilotter och tillsammansodling, samt tillsammansbyggande av bostäder, innebär att boende och verksamma i stadsdelarna blir konkret involverade i genomförandet av planprogrammet.

Ett annat behov som lyftes var det av en dialogfunktion som är långsiktigt hållbar och inte beroende av projektbidrag eller politiska skiften. För att säkra ett förtroendefullt samarbete med invånarna framåt krävs att dialogen inte bara sker vid enstaka tillfällen, utan utformas som en del av ett större, levande och återkommande arbetssätt. Flera deltagare hänvisade till erfarenheter från andra städer,

som exempelvis Biskopsgården i Göteborg, där man arbetat med lokala ambassadörer eller invånarguider för att överbrygga klyftor mellan kommunen och invånare. Det nämndes också att trygghetsronder skulle kunna användas med olika tematiska inriktningar, för att kontinuerligt fånga upp behov och idéer. Personalen på biblioteket och i kontaktcenter kan också ha nyckelroller, särskilt om vissa tjänster utformas så att de även inkluderar roller som exempelvis kulturtolkar. Även att erbjuda sommarjobb i stadsdelarna kan ses som ett sätt att involvera boende i utvecklingen.

För att involvera boende i konst- och kulturprojekt lyftes vikten av att arbeta brett och tillgängligt, och att bygga vidare på redan existerande engagemang och resurser i stadsdelarna. Ett förslag som lyftes var att skapa ett stråk för konst- och ljusvandring som belyser stadsdelarnas mångkulturella identitet. Det finns ett stort men ofta osynligt konstintresse bland både unga och vuxna – och det saknas forum där detta kan uttryckas. Även om det finns konstföreningar upplevs dessa svårtillgängliga. En bättre väg kan vara att vända sig direkt till intresserade individer, till exempel genom fritidsgårdarna, eller genom att involvera föräldrar till konstintresserade barn.

För att undvika missnöje och istället skapa stolthet i stadsdelarna behöver det finnas en tydlig dialog kring konstprojektens syfte och resultat. Den nuvarande skylten vid norra entrén till Kronogården nämndes som ett exempel där konstverket inte landat väl hos de boende, då boende lyft att de önskade en guldig krona i rondellen. Ett förslag var att ta bort skylten och återbruka materialet för att skapa en krona, vilket både skulle kunna engagera invånare och fånga upp identitetsskapande uttryck.

Flera personer påpekade att konstprojekt inte nödvändigtvis måste resultera i ett fysiskt konstverk. Det viktigaste är processen – och att människor känner sig delaktiga. Ett exempel som nämndes var Kronans kök, där förstudien till ett konstverk gav mycket värdefullt tillbaka, trots att själva verket inte blev av.

Att hitta personer med konstnärliga intressen

kan också ske genom kreativa metoder. Tidigare erfarenheter från arbetsförmedlingen visade att många nyanlända har konstnärliga bakgrunder, något som ofta inte upptäcks om man inte frågar. Det finns också möjligheter att förena konst med andra uttryck och intressen, exempelvis odling, vilket kan skapa synergier mellan kultur, hållbarhet och gemenskap.

Det konstaterades att det krävs resurser för att genomföra konstprojekt, vilket ofta innebär att annat måste prioriteras bort. Trots det finns det stödjande nätverk som kan spela en viktig roll, som Lokala överenskommelsen (LÖK:en), där kommun, myndigheter, föreningar och andra aktörer möts. Projekt som genomförs ändå – som stadsutveckling eller ombyggnationer – kan också rymma konstnärliga processer, om viljan finns att göra det.

Slutligen lyftes behovet av att rädda den konst som redan uppskattas i stadsdelarna. Det finns ett värde i att bygga vidare på befintlig identitet snarare än att helt ersätta den med något nytt.

3. Identitet och karaktär

Flera befintliga kvaliteter i området – som grönområden, sociala mötesplatser och lokal aktivitet – har identifierats och delvis tagits tillvara i planprogrammet. Programförslaget lyfter på ett positivt sätt fram viktiga kvaliteter som grönskan och de befintliga stråken i området. Redan genomförda satsningar i Klockareparken och Kronostigen visar hur upprustningar av offentliga platser kan bidra till ökad användning och trygghet, vilket stärker känslan av identitet i stadsdelarna. Dessa initiativ pekar på att förbättringar i det offentliga rummet gör skillnad, men det krävs en kontinuitet i skötseln. Det går inte att förlita sig på att grönska i sig är en kvalitet, för detta krävs att grönskan är omvårdad.

Gruppen ser positivt på förslaget om bemannad lekplats i Kronogårdsparken, där ett rullande schema med olika aktörer (exempelvis fritidsgårdar, N3 och IFK) föreslås för att skapa kontinuitet och engagemang.

Det framkom att Islamiska kulturföreningen utnyttjar ytorna kring Skördetröskan aktivt, vilket visar vikten av att föra dialog med aktörer som redan verkar i området inför framtida utveckling.

Förbättringspotential finns i att göra stadsdelarnas kvaliteter mer synliga och tillgängliga. Många känner inte till befintliga resurser som utegym eller multisportarenor. För att ytterligare lyfta fram det unika med stadsdelarna kan programförslaget utvecklas med ökad fokus på orienterbarhet, tillgänglighet och trygghet. Mer belysning och skyltning, gärna med information om avstånd och riktning till andra delar av staden, efterfrågas. Förslag som ljuspromenad längs Kronostigen och trivsamma gång- och cykelstråk med plantering och trygghetsstärkande åtgärder kan stärka kopplingarna inom och mellan områden. Genom tydlig skyltning och bättre kopplingar mellan platserna – exempelvis längs kraftledningsstråket västerifrån – kan man knyta ihop områdena och stärka identiteten. Stråket kan dessutom utvecklas som ett tryggt och grönt gång- och cykelalternativ, exempelvis genom röjning, belysning och plantering.

Odling lyfts fram som en stark social resurs, särskilt då många boende har erfarenhet av jordbruk och det finns en önskan om att utvidga möjligheter till odling ytterligare. Platser med kolonilotter eller tillsammansodling, med tillhörande vildängar och bikupor, har potential att skapa mötesplatser med både ekologisk och social bäring – särskilt om de placeras vid otrygga eller underutnyttjade platser längs stråk som har behov och förutsättningar att aktiveras. Det kan även föras dialog med fastighetsägare om hur odling kan integreras mer inom bostadskvarteren.

Vidare lyfts behovet av fler återkommande aktiviteter fram – exempelvis är *Hela Kronan Gungar* ett uppskattat initiativ, men det sker bara en gång per år. Att skapa fler publika platser och vardagliga besöksmål, likt Eidars satsning på Kronogårds torg som lyft området, kan ytterligare bidra till gemenskap och lokal stolthet.

Stadsdelarnas relation till Trollhättan som helhet har i viss mån uppmärksammats, men det finns behov av att ytterligare stärka kopplingen till resten av staden. Det finns exempel på ungdomar som inte upplever sig som en del av Trollhättan, vilket visar på vikten av att synliggöra sammanhanget mellan stadsdelarna och staden i stort – både fysiskt och mentalt. Ett sätt att arbeta med detta är att utveckla och förstärka de platser där människor redan naturligt möts eller passerar, såsom platser med relation till mat och vatten, vilka fungerar som sociala knutpunkter. Genom att identifiera dessa naturliga rörelsemönster – så kallade "elefantstråk" – och utveckla dem med hjälp av verktyg som Space Syntax, kan man skapa bättre kopplingar både inom stadsdelarna och vidare mot övriga Trollhättan. Att skapa fler platser som både inbjuder till paus och rörelse, och samtidigt länkar till stadens övriga delar, lyfts som en nyckel till att öka känslan av samhörighet med hela Trollhättan. Programförslaget kan därmed förbättras genom att lyfta in dessa mötesplatser i ett större stadsbyggnadsperspektiv och tydligare visualisera hur stadsdelarna är en del av stadens gemensamma struktur.

4. Platser och målpunkter

Utvecklingspotentialen hos de centrala platserna i stadsdelarna har till viss del tagits tillvara i planprogrammet, men det finns flera tydliga förbättringsmöjligheter kopplat till gestaltning, delaktighet, tillgänglighet och underhåll.

Ytorna framför Kronan har börjat aktiveras genom enklare insatser som odlingslådor, men platsen har stor potential att bli en levande mötespunkt för barn och unga. Behov finns att se över bussarnas vändslinga och frigöra yta för sociala funktioner.

Granngården centrum beskrivs som en plats med stort symbolvärde men som kräver uppgradering både visuellt och funktionellt.

Sylte Center upplevs som slitet och med bristfälligt underhåll, trots sin strategiska betydelse – särskilt för Velandå. Potentialen är stor men kräver samarbete med fastighetsägare. Skolgården föreslås öppnas upp för till exempel marknader eller som en del i en marknadsrunda. Samtidigt lyfts skolans arkitektur som avvikande i relation till omgivningen – det saknas ett helhetsgrepp. Behov finns att knyta ihop skola, centrumverksamheterna och kringliggande bostadsområde i en tydligare identitet och platsstruktur.

Generellt kring utveckling av platserna lyftes flera idéer om att kombinera fysiska uppgraderingar med sociala och kulturella inslag: matvagnar, grönsaksstånd, kulturaktiviteter och arbetstillfällen. Även parkering för korta besök lyfts som viktiga faktorer för att stärka platsernas attraktivitet.

Många av de gröna miljöerna upplevs som försummade – de är gröna men inte skötta med omsorg. Förbättrat underhåll, tydligare skyltning och fler inslag av omtanke kan förändra upplevelsen radikalt. Trollskogen i Hunneberg nämns som ett inspirerande exempel på hur man kan utveckla parker och naturområden på ett attraktivt sätt. Kanske kan detta ses som en referens för hur Kronogårdsparken eller andra grönområden kan formas för att skapa mer användbara och tilltalande miljöer för lek, vila och möten.

Generellt beskrivs vatteninslag, likt plaskdamm eller fontän, som attraktiva och inkluderande inslag under varma sommarkvar. Till sommaren 2025 ska vattenlek invigas i norra delen av Klockareparken. Att följa upp detta och se om fler vatteninslag kan tillföras stadsdelarna är viktigt.

I planprogrammet nämns många platser som potential för medskapandeprocesser, där boende och verksamma bidrar med kunskap, engagemang och arbetsinsatser för att få till den platsutveckling som möter behovet på bästa sätt. Arbetssätten för detta behöver utvecklas. Boende ska prioriteras i aktiviteter men även befintliga aktörer och verksamheter är viktiga resurser att involvera för att stärka platsidentiteten och känslan av gemenskap.

När det gäller trygghet har det funnits tidigare problem med stök och otrygga miljöer, särskilt bakom Kronan och längs vid Kronostigen. Åtgärder som röjning, bättre belysning och kameraövervakning har förbättrat läget, men det påpekas att problem tenderar att flytta på sig snarare än försvinna. Därför lyfts ökad aktivitet – särskilt genom sport och rörelse – som en nyckel till att skapa långsiktig trygghet. Sammanfattningsvis finns det ett starkt stöd för att fokusera utvecklingen kring idrott, rörelse och social samvaro – inte bara genom enskilda punktsatser, utan genom att skapa levande stadsdelar där barn, unga och vuxna rör sig naturligt och känner tillhörighet.

Förslaget för det gamla skolområdet i Kronogården ligger delvis i linje med behoven som identifierats, men det finns en tydlig önskan om att utveckla området ytterligare för att stärka dess roll som ett aktivt och tryggt nav i stadsdelen. Idrottshallen lyfts fram som en viktig resurs som idag är i behov av mer kärlek och uppmärksamhet. Flera ser potentialen i att tänka större kring hallen – att komplettera med fler verksamheter, rusta upp och eventuellt bygga ut till en större anläggning som kan fungera som en lokal mötesplats för både spontanidrott, organiserad träning och sociala aktiviteter. Visioner som nämns inkluderar en ny "Rimnersvallen" eller till och med ett badhus – en plats som lockar inte bara boende i stadsdelen utan även från övriga delar av Trollhättan. Detta

kan ske genom stegvis förändringar och tillägg över tid.

Programförslaget tar delvis hänsyn till behovet av spontanidrottsplatser, men det finns ett tydligt behov och önskemål om att stärka och utveckla fler möjligheter för spontan och organiserad idrott i området. Utöver idrottshallen i Kronogårdsparken lyfts även idrottshallen vid Fräsegårdens förskola som en viktig mål- och mötespunkt som bör utvecklas vidare. Fler gröna aktivitetsytor för springbanor, friidrott och organiserad lek föreslås också.

Konstgräsplanen i Lextorp nämns som ett lyckat exempel på en plats som nyttjas både av föreningsliv och allmänheten. Ett liknande upplägg föreslås kring Kronan, särskilt med tanke på den otrygghet som upplevts i området – organiserad idrott och lek ses som ett positivt sätt att aktivera platsen och bidra till trygghet.

De öppna ytorna bakom Sylteskolan och ner mot hundrastgården pekas ut som platser med potential för fler idrottsrelaterade aktiviteter, exempelvis kompletterande fotbollsytor när huvudplanen är upptagen. Det finns också förslag om att införa mer nischade aktiviteter, exempelvis en mountainbikebana i tillåtande terräng, vilket efterfrågats i tidigare dialoger.

Slutligen lyftes behovet av fler mötesplatser för äldre. Biblioteket har börjat med språkcafé men behövs fler mötesplatser. Klientelet finns men man vet inte var man ska gå. Att lyfta in detta perspektiv i planprogrammet och utvecklingen av stadsdelarna är nödvändigt.

5. Kopplingar och mobilitet

Programförslaget adresserar vissa aspekter av kopplingar och orienterbarhet, men flera förbättringsområden har identifierats – både fysiska och mentala barriärer påverkar upplevelsen av tillgänglighet och sammanhang i stadsdelarna.

Fysiska barriärer som E45:an och Håjums begravningsplats upplevs som starkt avskiljande. Ett förslag som lyftes var att ta tillvara eventuella tillfällig bro över E45:an, som ska uppföras i samband med masshanteringen från slussprojektet, och låta denna bli en permanent koppling. Det diskuteras också huruvida broar är bättre än tunnlar ur trygghetsperspektiv – tunnlar ses ofta som otrygga och samlingsplatser för oönskad aktivitet, medan broar kan upplevas som öppnare och tryggare. En potentiell ny brokoppling över 45:an nämns som en framtida möjlighet. Begravningsplatsen är ett område som många besöker och upplever som positivt, men placering upplevs också som problematisk då den skapar en barriär direkt vid västra och norra entrén till Kronogården. Diskussioner fördes om huruvida den kunde flyttas eller om entrésituationen kunde förstärkas på annat sätt.

Upplevelsevärden längs stråken behöver stärkas. Det finns ett behov av förbättrad belysning, röjning av undervegetation (exempelvis längs Kronostigen), samt inslag som slingor med aktiviteter som utegym och löpspår, vilket kan öka tryggheten och uppmuntra till rörelse. Att genomföra namntävling för slingorna kan skapa engagemang. Orienterbarhet och entréer behöver lyftas ytterligare i programförslaget. En tydligare och mer välkomnande entré till Kronogården, exempelvis i anslutning till rondellen, efterfrågas.

Utöver fysiska kopplingar diskuterades även praktisk mobilitet och funktioner i stadsdelarna. Återvinning är en utmaning – grovavfallshantering är svår, och felaktig sortering har lett till höga kostnader för fastighetsägare. Initiativ som mobila återvinningsbilar (ÅVC-bil) kan bli viktiga inslag och föreslås få fasta stopp i sydöstra

stadsdelarna. Laddstolpar är idag få och inte särskilt efterfrågade, men det lyfts som viktigt att planera långsiktigt för ett bättre utbud av elbilsaddning i takt med förändrade behov. Det unika demografiska läget – exempelvis en stor ungdomsbefolkning – bör beaktas vid planering av infrastruktur. Det väcker frågor kring framtida biläggande och huruvida parkeringsstrategin speglar faktisk trångboddhet eller teoretiska boendetal. Detta perspektiv behöver inkluderas i det fortsatta arbetet.

Kopplingarna till Sylte centrum behöver förbättras både ur trygghets- och tillgänglighetsperspektiv. I dagsläget upplevs flera av stråken som mörka och otrygga, särskilt på kvällstid. Exempelvis är Ollonvägen och sträckan mellan Granngården och Sylte genom verksamhetsområdet särskilt utsatta, trots att det finns en cykelbana. Belysning och trygghetsåtgärder lyfts fram som viktiga förbättringar. Även kopplingen till Eriksro behöver tydliggöras och göras tryggare, då den i dagsläget känns otrygg att använda.

Många ungdomar rör sig mellan Lextorp och Sylte, ofta i grupp och ibland med privata elsparkcyklar. Det saknas anpassade platser att förvara sparkcyklarna, vilket leder till att de ställs på olämpliga platser, exempelvis i entréer. Förslag lyftes om att skapa säkra och väderskyddade parkeringar för dessa fordon.

Vidare ses förbättrad kollektivtrafikkoppling mellan Sylte och andra delar av staden som viktig. Exempelvis skulle en bättre koppling mellan Sylte och Skoftebyn minska det upplevda avståndet mellan stadsdelarna. Den 250 meter långa backen mellan busshållplatserna är ett konkret hinder i dagsläget. Det skulle också förbättra tillgängligheten till målpunkter som Innovatum och Slätthult, som idag upplevs som svåra att nå.

Det finns många informella gångstråk bakom Lextorpskyrkan som används frekvent – behov av att utveckla och formalisera dem lyfts, särskilt mellan nya skolan och kyrkan. Här efterfrågas en process där man utforskar platsen tillsammans, vilket även kan kopplas till barns delaktighet.

6. Bostäder

Programförslaget fångar inte fullt ut de bostadsrelaterade utmaningarna som finns i stadsdelarna. Trångboddhet, utflyttning, vakanser och brist på socioekonomisk blandning lyfts fram som centrala problem.

Många hushåll, särskilt barnfamiljer, tvingas flytta på grund av brist på större bostäder, men även ekonomiska skäl. Det påverkar kvarboendet negativt – unga flyttar för att familjerna flyttar, ofta i jakt på arbete.

Att riva och bygga nytt ses inte som realistiskt i dessa områden. Istället lyfts vikten av att förvalta och utveckla det befintliga beståndet. Det är förenat med ekonomiska svårigheter att renovera eller slå ihop lägenheter för att skapa större bostäder, eftersom det utmanar de boendes betalningsförmåga. Det är svårt att förena byggkostnader med hyresnivåer som målgruppen klarar. Det finns även en obalans mellan bostadskostnader och lokal efterfrågan – vissa hus är "byggda för en annan målgrupp".

Komplexa ägarförhållanden försvårar vissa lösningar. Ett exempel är Citronfjärilen, där Eidar äger byggnadens skal men bara är en liten del av bostadsrättsföreningen – vilket skapar svårigheter i att genomföra större förändringar.

Områden som Alingsåker ses som en möjlighet till boendekarriär inom stadsdelen, men hittills har mest boende från Kronogården och Lextorp flyttat dit – vilket visar på fortsatt brist på socioekonomisk blandning.

Stadsdelarna präglas av låg blandning och ett dåligt rykte, vilket påverkar inflödet av nya boende. Det behövs insatser som stärker områdenas attraktivitet och förbättrar ryktet för att locka fler att bo kvar eller flytta in.

Det finns ett stort antal tomma lägenheter, särskilt i Lantmannavägen 12 och kvarteret Spaden. Åtgärder som att omvandla dessa till verksamhetslokaler föreslås som trygghetsskapande och platsaktiverande. Här kan

verksamheter som funkar tillsammans blandas, och funktioner som är mer riktade till allmänheten tillgängliggöra byggnaderna på nya sätt. Tillfälliga bygglov kan vara en lösning för flexibel användning under tiden som nya detaljplaner tas fram.

Det finns intresse för alternativa boendeformer, exempelvis i kvarteret Spaden, men också många juridiska och praktiska utmaningar som behöver lösas. Hyrköp och andra alternativa modeller, där hyra delvis räknas av som insats, skulle kunna göra det möjligt för fler att äga sin bostad. Det kan ge incitament till långsiktighet och investering i sitt boende. Men det saknas bostadspolitiska verktyg och det finns ekonomiska och juridiska hinder för att skala upp sådana modeller. Den modell som ÖrebroBostäder (ÖBO) har testat för att omvandla hyresrätter till bostadsrätter nämns som ett intressant exempel som bör undersökas vidare – särskilt hur det fungerar att använda försörjningsstöd i bostadsomvandlingar. Det finns begränsad publicerad information om utvärderingar av Örebro-modellen, varför det kan vara värdefullt att kontakta ÖBO direkt för att få mer information om eventuella interna utvärderingar eller resultat av deras arbete.

Frågan väcktes om analysnivån i programförslaget är tillräcklig – behöver kanske tydligare visa omvandlingspotential i befintligt bostadsbestånd på kvartersnivå, t.ex. sammanslagningar av lägenheter eller ändrad användning. Är det möjligt att i kartmaterialet se vilka delar av bostadsbeståndet som kan byggas om eller utvecklas, eller är det för detaljerat för denna nivå?

7. Verksamheter och aktiviteter

Det finns en tydlig efterfrågan på offentliga verksamheter med fokus på barn och unga, gärna i flexibla och mobila former. Öppen förskola lyfts som en mycket uppskattad verksamhet och förslag ges på att utöka detta, exempelvis genom mobila lösningar som öppen förskola på hjul med personal och cargocyklar som utnyttjar redan existerande lekplatser. Samverkan mellan offentliga aktörer som KFF och aktörer inom arbetsintegrerande sociala företag (där ASF har kontakt) nämns som en möjlighet att skapa nya arenor för aktivitet.

När det gäller arbete och företagande finns ett starkt behov av billiga lokaler för föreningsliv, entreprenörskap och kreativa verksamheter. Det föreslås att man nyttjar redan vakanta lokaler i områden, som kvarteret Spaden och Lantmannavägen 12 i Kronogården. Det förs även fram idéer om att dessa lokaler kan bli nav för exempelvis kvinnors företagande, nav för eftermiddagsverksamhet för barn och ungdomar (Klubb Kul) eller kreativa studios.

Kultur- och generationsöverskridande verksamheter, såsom odling i Kronogårdsparken eller vid Nergårdsängen, nämns som viktiga för att skapa både samhörighet och aktivitet i området. Kolonistugor bedöms vara mer eftertraktade än kolonilotter och skulle kunna tillföra attraktiva och långsiktiga mötesplatser i de barnrika stadsdelarna.

Följande punkter lyftes som förbättringsförslag till programförslaget:

- Stärk barnperspektivet i utvecklingen av nya verksamheter och ytor.
- Skapa flexibla, mobila och samutnyttjade offentliga verksamheter, t.ex. öppen förskola i olika format.
- Utnyttja befintliga vakanta lokaler som plattformar för nya företag, föreningar och kultur.
- Etablera fler mötesplatser kring odling och kulturaktiviteter för olika åldrar.
- Skapa samverkansmodeller mellan kommunala verksamheter, civilsamhället och näringslivet för att långsiktigt driva utvecklingen

Det finns ett tydligt stöd för att tillämpa

närhetsprincipen vid placering av öppen förskola – det vill säga att varje större stadsdel bör ha tillgång till en egen verksamhet. Förslag ges på att placera en öppen förskola i Kronogården, en i Lextorp och en i Sylte, för att tillgodose behovet lokalt och minska trösklarna för deltagande. Tistelstången, som ligger geografiskt centralt i sydöstra stadsdelarna, lyfts fram som en potentiell placering. Där skulle en avdelning på en befintlig förskola kunna användas, vilket anses vara tillräckligt för ändamålet. Det nämns också att vissa städer använder fritidsgårdar för öppen förskola, vilket öppnar upp för fler flexibla lösningar. Även Kronan nämns som en möjlig plats – där kan befintliga lokaler kanske nyttjas. Andra alternativ som tas upp är Vällingklockan, i kombination med exempelvis utökad skolskog och trädgård, samt förskolor som eventuellt riskerar nedläggning, vilka kan få nytt liv genom att rymma öppen förskoleverksamhet.

Det uttrycks inget tydligt behov av att tillskapa nya förskolor, då barnkullarna i området är små. Den befintliga strukturen bedöms därför som tillräcklig i dagsläget.

Samtidigt betonas att förskolor fyller en viktig social funktion, eftersom de är platser där föräldrar möts – vid lämning, hämtning och föräldramöten. Det gör förskolan till en potentiell nod för social samvaro och lokalsamhällets gemenskap, även om det inte nödvändigtvis innebär ett behov av nybyggnation.

Det finns ett starkt stöd för att undersöka och utveckla flexibla arbetsplatser i sydöstra stadsdelarna – både för kontorsarbete och mer praktiska sysslor. Ett konkret förslag är att stadsdirektören ger HR i uppdrag att utveckla ett flexkontor, där olika förvaltningar kan arbeta sida vid sida.

Idén om flexkontor kombinerat med kreativa ytor, som en verktygsbank eller tillgång till träslöjdslokaler, lyfts också fram – ett sätt att bredda användningen och attraktionen av platsen. Det framhålls att sådana platser kan skapa möten mellan professioner och samtidigt ge invånare tillgång till resurser.

Det finns samtidigt en kritik mot att planprogrammet är svagt när det gäller att skapa arbetstillfällen. Flytten av Eidar och utvecklingen av Kronogårdstorg pekas ut som exempel där det funnits ambitioner. Försvinnandet av t.ex. Jem & Fix anses ha påverkat området negativt. Planprogrammet behöver stärkas i fråga om tillskapande av arbetstillfällen.

Diskussionen breddas också till behovet av verksamhetslokaler, exempelvis för restaurang eller saluhall – särskilt om de erbjuder unika koncept som kan locka besökare utifrån. Samtidigt lyfts risker kopplade till ungdomshäng kring vissa typer av verksamheter och vikten av trygghetsaspekter i etableringarna, inklusive butikslokaler och trafiklösningar.

8. Likvärdig skola

Ungdomars möjlighet att umgås över stadsdelsgränser begränsas idag av brist på tillgänglig skolskjuts och ekonomiska hinder för att resa på egen hand. Ett vanligt exempel är att elever som bussas till andra stadsdelar inte har möjlighet att stanna kvar efter skoltid – de tar sig inte hem utan busskort som gäller utanför skoltider, vilket skapar ojämlika förutsättningar för socialt umgänge.

Otrygghet och svårframkomlighet – särskilt under vinterhalvåret – förstärker isoleringen. Mörker, oplogade vägar och brist på trygga stråk gör att ungdomar undviker att röra sig mellan stadsdelarna.

Det finns positiva erfarenheter från initiativ där busskort delats ut under sommaren, vilket möjliggjort sociala aktiviteter och möten mellan ungdomar från hela staden. Flera uttrycker önskemål om att detta ska bli ett permanent inslag, där alla barn och unga får rörelsefrihet inom staden.

En annan viktig aspekt är att skolvalet påverkar identitet och sociala relationer – det är viktigt att förstå hur ungdomar upplever att "bussas" och hur det påverkar deras känsla av tillhörighet. Ska vi fråga dem inom ramen för planprogrammet, eller i någon annan process?

Fritidsgårdarna påverkas negativt när ungdomar inte går i skola i närområdet – det naturliga flödet in till gården uteblir, vilket kräver mer aktiv marknadsföring och uppsökande insatser.

Behov av attraktiva aktiviteter i stadsdelarna för att skapa en anledning att stanna kvar eller vilja besöka området.

Fördomar och rädsla mellan stadsdelar nämns som ytterligare hinder – behov av att jobba med ömsesidig förståelse och inkludering.

Det finns starka önskemål och möjligheter att skapa fler möten mellan föräldrar från olika stadsdelar, men idag sker det i begränsad utsträckning. Föräldramöten tenderar att vara

informationsdrivna monologer snarare än dialoger som främjar relationer och förståelse. Det finns potential att utforma dem annorlunda, med fokus på erfarenhetsutbyte, föräldraskap och barnens utveckling.

Event som *Hela Kronan Gungar* och hiphopkvällar drar mycket folk, men inte nödvändigtvis från andra stadsdelar – det krävs mer riktade insatser och samverkan för att skapa verkliga möten mellan stadsdelar. Familjekvällar där skola, fritidsgård, bibliotek och föreningar samverkar lyfts fram som särskilt framgångsrika format.

Förslag på framgångsfaktorer och förbättringsförslag som lyftes var:

- Skapa gemensamma aktiviteter med attraktivt innehåll – t.ex. fotbollsturneringar, kulturkvällar, barnkalas, workshops (keramikugn lyfts som unik resurs), gärna med barn i centrum, vilket får med sig föräldrar.
- Samarrangera event mellan olika stadsdelar – både för att skapa möten och för att öka rörelse mellan platser.
- Tillgång till kollektivtrafik är avgörande för att även föräldrar ska kunna delta.
- Byggnader och lokaler spelar roll – bra och attraktiva lokaler lockar till sig både barn och vuxna, exempel från Myggans förskola i Sylte visar snabb positiv effekt.
- Planera för kluster av lärandemiljöer (t.ex. bibliotek, fritidsgård, skola, flexarbetsplats) för att skapa naturliga mötesplatser.
- Föreningshus i Granngården skulle kunna bidra till ett mer levande och inkluderande föreningsliv med verksamheter som drar föräldrar från hela staden.
- Behov av tydlighet i planprogrammet – att samutnyttja lokaler kräver praktiska lösningar som inte blir för krångliga.

STEG 2: SAMMANFATTNING

Barns perspektiv

Barn och unga har bidragit med viktiga insikter om trygghet, rörelsemönster och behovet av inkluderande mötesplatser. Särskilt flickors otrygghet i mörka passager lyfts. För att skapa meningsfull delaktighet krävs tydlig kommunikation, anpassade metoder och att deras synpunkter får genomslag. Kontinuerlig, platsnära dialog och kreativa arbetssätt stärker inflytandet.

Medskapande och dialog

Boende och verksamma har involverats genom varierade dialogformer, vilket gett en bred förståelse för lokala behov. För att skapa verklig delaktighet krävs platsnära, lågröskliga metoder, tydlig återkoppling och långsiktiga strukturer. Kreativa former för medskapande – som konst, odling och lokal utveckling – stärker engagemang, särskilt om invånare får bidra aktivt i utformning och beslut.

Identitet och karaktär

Planprogrammet lyfter befintliga kvaliteter som grönska, mötesplatser och stråk, men dessa behöver stärkas genom bättre skötsel, synlighet och trygghet. Förbättrade kopplingar inom och mellan stadsdelarna, fler publika mötesplatser samt kontinuitet i sociala och kulturella aktiviteter efterfrågas. Odlning pekas ut som en viktig resurs. Stadsdelarnas relation till Trollhättan som helhet behöver också tydliggöras för att stärka tillhörighet och lokal stolthet.

Platser och målpunkter

Planprogrammet tar viss hänsyn till stadsdelarnas centrala platser, men flera målpunkter behöver utvecklas gällande gestaltning, tillgänglighet och funktion. Kronogårds torg, Granngården centrum, Sylte centrum med tillhörande skolmiljöer har stor potential som levande mötesplatser för olika åldrar. Spontanidrott, vatteninslag och medskapandeprocesser lyfts som nycklar till attraktiva, trygga miljöer. Ökat fokus på äldre, förbättrad skötsel av grönområden samt tydliga kopplingar mellan skola, centrum och boendemiljö efterfrågas.

Kopplingar och mobilitet

Planprogrammet berör vissa kopplingar, men flera fysiska och mentala barriärer kvarstår – exempelvis E45:an och begravningsplatsen. Brist på trygg belysning, orienterbarhet och tillgänglighet påverkar rörelsemönster negativt. Förbättrade stråk, broförbindelser, trygghetsåtgärder och bättre kollektivtrafik efterfrågas. Även mobilitetslösningar för unga och återvinning behöver utvecklas. Informella stråk bör tas till vara och gestaltas med barn och ungas delaktighet.

Bostäder

Programförslaget hanterar inte fullt ut bostadsutmaningarna: trångboddhet, vakanser, utflyttning och brist på blandning. Större bostäder efterfrågas, men nybyggnation är ofta orealistisk. Fokus bör ligga på att utveckla det befintliga beståndet och hitta flexibla, socialt hållbara lösningar – inklusive omvandlingar, alternativa boendeformer och trygghetsskapande användning av tomma lokaler. Attraktiviteten och ryktet för stadsdelarna behöver stärkas för att stödja kvarboende och inflyttning.

Verksamheter och aktiviteter

Det finns en stark efterfrågan på flexibla offentliga verksamheter, särskilt för barn och unga, samt billiga lokaler för föreningar och småföretag. Odlning, kultur och generationsöverskridande mötesplatser lyfts som viktiga. Programförslaget behöver förstärkas vad gäller arbetstillfällen och samverkan. Närhetsprincipen, samutnyttjande av lokaler och trygg etablering av verksamheter är centrala aspekter för ett levande och inkluderande lokalsamhälle.

Likvärdig skola

Tillgång till kollektivtrafik, trygga stråk och attraktiva mötesplatser påverkar barns och ungas möjlighet att delta i aktiviteter och skapa relationer över stadsdelsgränser. Skolvalet påverkar identitet, tillhörighet och fritidens flöden. Det behövs insatser för samverkan, samutnyttjande av lokaler, föräldramöten som bygger broar samt riktade event och aktiviteter som lockar deltagare från flera stadsdelar.

STEG 2: REKOMMENDATIONER

Medskick till Planprogram för sydöstra stadsdelarna

Konst- och ljusvandringsstråk

Utveckla och ta med som ett förslag i planprogrammet. Kan nichas för att visa på stadsdelarnas mångkulturella identitet.

Skötsel av grönska

Säkerställ kontinuitet i skötsel av grönområden och offentliga platser – grönska kräver omvårdnad för att vara en resurs. Dialog med gatuparkkontoret.

Skyltning

Ett sätt att visualisera hur stadsdelarna är en del av stadens gemensamma struktur. Hur lyfter vi det i planprogrammet så det finns ett tydligt förslag att genomföra? Principer och kartbild med förslag på placering av skyltar? Dialog med gatuparkkontoret så det stämmer med stadsövergripande principer.

Vattenlek

Följ upp vattenlek i Klockareparken och utred fler vatteninslag som sociala dragare.

Utveckling av gamla skolområdet i Kronogården

Förtydliga med skisser hur området kan utvecklas genom stegvis förändringar och tillägg över tid. Tänk långsiktigt kring idrottshallen, potential finns för en bredare samlande funktion.

Gemensam målbild Sylte centrum

Målbildsworkshop mellan SBF, UTB, Kraftstaden och privat fastighetsägare. Hur kan skolgården utvecklas på kvällar/helger? Vilken identitet vill vi utveckla området till? Vilken struktur stärker det?

Utveckling av Granngården till föreningshus

Har potential att bli föreningshus med stadsgemensamt innehåll. Utred möjligheten att utveckla och skapa attraktiv arena för möten mellan invånare från hela staden.

Spontana och organiserade idrottsplatser

Stort behov. Tydliggör var dessa idrottsplatser kan utvecklas i programförslaget. Utred förslag om mountainbike-bana vid Bike.

Koppling över E45

Utred möjligheten att permanenta den tillfälliga bron över E45:an, samt överväg fler brokopplingar för ökad trygghet och sammanlänkning.

Informella gångvägar

Utveckla och formalisera informella gångvägar, t.ex. bakom Lextorpskyrkan – gärna i dialog med barn och unga.

Framtida mobilitetslösningar

Utveckla kring frågor om säkra parkeringslösningar för elsparkcyklar samt utveckling av laddstolpar i takt med behov.

Återvinning

Inför fasta stopp för återvinningsbil i området för att förbättra tillgången till grovavfallshantering.

Parkeringsbehov

Granska parkeringsstrategin i relation till faktiska boendeförhållanden, inklusive trångboddhet och ungdomars mobilitetsbehov.

Bostadsrealiterade utmaningar

Förtydliga vad planprogrammet kan och inte kan råda över, samt vad som är målbilden när det kommer till socioekonomisk blandning. Dialog med MEX, social hållbarhetsstrateg och Eidar?

Omvandlingspotential på kvartersnivå

Utforska möjligheten att kartlägga omvandlingspotential på kvartersnivå, t.ex. vilka fastigheter som kan rymma större bostäder eller verksamheter.

Tillsammansbyggande av bostäder

Utred om det är intressant att studera vidare ytor för detta, som alternativ till villatomter, inom planprogramsområdet. Målgrupp, efterfrågan och genomförbarhet styr. Dialog med MEX. Även Fastighetssamverkan syd?

Bostadsgårdars kvaliteter och möjligheter

Beskriv hur kvaliteter på befintliga bostadsgårdar kan öka – odling, tydliga gränser till omgivande grönska etc.

Placering för öppen förskola

Tillgodose närhetsprincipen. Utred möjlig placering i Kronogården, Lextorp och Sylte – t.ex. Tistelstången, Kronan eller befintliga förskolor med outnyttjade ytor. Öppen förskola på hjul?

Genomförande, tidplan och prioritering

Förtydliga vad som ska ske när i processen, och vilka delar som bör prioriteras i genomförandet. Detta gäller sannolikt samtliga teman men särskilt viktiga delar som bostäder, trygghetsåtgärder och verksamhetslokaler kan behöva gå före i tidplanen för att skapa en märkbar förändring tidigt.

Medskapandeprocesser för platsutveckling

Förtydliga i planprogrammet genom att peka ut vilka platser som ska prioriteras samt hur dessa processer ska gå till för att göra steget till genomförande kortare. Exempelvis kan verktyg som *Tryggare skola* användas för strukturerad dialog i genomförandet. Förtydliga syftet med dessa processer – att det är konkreta sätt för involvering för barn och unga, där de är med och testat olika typer av aktivering.

Mjuka åtgärder för genomförande

Förtydliga att införande av ungdomsråd, lokala ambassadörer och invånarguider är åtgärder för att få till kontinuerliga dialogformer med boende och verksamma i stadsdelarna. Finns även behov att utveckla former för långsiktig dialog som inkluderar äldre, svårnådda grupper och unga som inte är med i ungdomsråd. Lyfta fram ett förslag som politikerna får ta ställning till? Dialog med social hållbarhetsstrateg och KFF.

Samråd för planprogrammet

Samrådsinsatserna är tänkta att genomföras både i form av dialog med fokusgrupper och turné vid mataffärerna i stadsdelarna. Fokusgrupperna syftar till att utnyttja befintliga nätverk och fortsätta ha dialog med aktörer som redan är aktiva. Turnén syftar till nå boende och verksamma genom vardagsnära möten. I båda formerna är det viktigt att synliggöra vad invånare kan påverka, både nu och framåt. Sociala medier samt lokala ytor så som trapphus, mataffärer, fritidsgårdar, bibliotek och kulturhus kan användas för affischering för att nå så många som möjligt.

Hela Kronan Gungar 2025

Medverka med fokus på genomförande av planprogrammet.

Medskick för fortsatt hantering i andra forum

Mötesplatser för äldre

Skapa fler mötesplatser för äldre, exempelvis genom anpassade lokaler och återkommande aktiviteter.

Barn- och ungdomsperspektivet i verksamhetsutveckling

Stärk perspektivet och prioritera lokala, flexibla och mobila lösningar som "öppen förskola på hjul.

Användning av förskolelokaler

Ta höjd för social funktion hos förskolor även vid risk för nedläggning. Utveckla dem som samverkansnoder snarare än avveckla.

Stärk insatser för arbetstillfällen

Utred och etablera flexkontor för kommunanställda, men även kreativa verkstäder och verktygsbanker som breddar nyttan för invånare.

Utnyttja vakanta lokaler

Utred möjligheten att omvandla bostäder inom Spaden och Lantmannavägen 12 till verksamheter för att nyttja befintliga lokaler, skapa rörelse, aktivera gaturummet samt skapa service. Utred om lokalerna kan användas för verksamheter kopplade till kvinnors företagande, ungdomsaktiviteter, föreningsliv och kreativa näringar, med låga hyreskostnader.

Möta trångboddhet inom befintligt bestånd

Utveckla verktyg för att möta trångboddhet inom befintligt bestånd, t.ex. sammanslagning av lägenheter, men med beaktande av hyresnivåer och betalningsförmåga.

Alternativa boendeformer

Stärk socioekonomisk blandning och kvarboende genom fler flexibla upplåtelseformer (t.ex. hyrköp, andelsägande) som ökar attraktionskraft och motverkar negativt rykte. Analysera juridiska/ekonomiska modeller för omvandling, t.ex. ÖBO:s modell i Örebro. Ta fram exempel på alternativa boendeformer och utvärdera hinder och möjligheter för lokal anpassning och implementering.

Gratis busskort

Utred möjlighet till busskort under hela året som permanent insats för att främja jämlik rörelsefrihet och socialt umgänge för alla barn och unga.

Attraktiva, stadsdelsöverskridande aktiviteter

Utforma fotbollsturneringar, kulturkvällar, barnkalas och workshops med barnen i fokus för att engagera hela familjer.

Likvärdig skola

Stärk skolors roll som brobyggare mellan stadsdelar. Undersök hur ungdomar upplever "att bussas" och deras syn på tillhörighet.

Inkluderande föräldramöten.

Utveckla format och byt informationsmonologer mot dialog om föräldraskap och barns utveckling mellan stadsdelar.

Samutnyttjande av lokaler

Skapa praktiska lösningar och tydliggör hur föreningsliv och verksamheter kan dela på resurser utan att hindras av byråkrati.

Samverkan vid evenemang

Stärk samverkan t.ex. familjekvällar där skola, fritidsgård, bibliotek och föreningsliv samarrangerar med målet att bygga relationer mellan stadsdelar.

Trollhättans Stad

